

7md

2010 m. sausio 15 d., penktadienis

Nr. 2 (878) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Nauja knyga apie M.K. Čiurlionį

4

„Klasta ir meilė“ Kauno dramos teatre

5

Atgimimo vaizdai Domanto Vildžiūno filme

7

Latvių dailininko Gederto Eliasso tapyba

8

Prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranais“

9

Krėsle prie televizoriaus



„Serafina“

Senos istorijos, jauna dvasia

Menotyrininkė Viktorė Liutkė kalbina Monika Krikštopaitytė

Prie Vilniaus dailės akademijos atsiderė naujas padalinys – Dizaino inovacijų centras, įsikūręs rekonstruotose buvusių „Tiesos“ spaustuvės patalpose. Ilgokai vegetavęs pastatas, dabar vadintamas „Titaniku“ (pavadinimą išrinko studentai) turi nemažas (700 kv. m) ekspozicines erdvės, išsidėsčiusias dviejose aukštose. Parodinėms salėms vadovauja VDA muziejaus direktorius, žinomas ir patyręs menotyrininkas Viktoras Liutkus. Kalbiname jį apie naujų erdvų ateitį ir atidarymo proga parengtą parodą „Nuo 1793 iki 2009“.

Pirmiausia sveikinu su naujų ekspozicinių erdvų atsiradimu. Mažučiam Lietuvos meno laukui naujas žaidėjas tik į naudą. Ar „Titaniko“ ekspozicines sales galima vadinti galerija? Ir kokia šių erdvų panaujimo vizija dabar?

Tai ne galerija ir ne muziejus. Po penkerių metų galėsime erdvės pavadinti VDA muziejaus dalimi. Kol kas šios erdvės bus naudojamos parodomis ir edukacijai, įvairiems kultūros ir meno renginiams, pedagoginiams tikslams, pavyzdžiu, akademijos bakalauro ir magistrantų diplominių darbų gymimams. Tačiau didelis laimėjimas muziejui yra tai, kad šalia ekspozicinių salių yra įrengtos šiuolaikiškos akademijos auklėtinų kūrinių saugyklos. Iki šiol muziejaus sukaupiami kūriniams saugoti sąlygos buvo apgailėtinės. Rinkinyje yra daugiau kaip 19 tūkst. įvairiausią saugojimo vienetų – nuo video meno ir fotomeno laikmenų iki taipybos, grafikos, tekstilei ir kt. sričių darbų, architektūros brėžinių ir pan.

Iš esmės saugyklos veiks kaip



Emilia Marija Liobytė-Vilutienė. „Mičiurininkė“. 1949 m.
Diplominis darbas, vadovas P. Aleksandravičius

didelė edukacinė knyga su tikromis iliustracijomis kūrinių, kurių nei geros kokybės reprodukcijų neįmanoma rasti, nei kur kitur apžiūrėti.

Būtent. Tai labai svarbu, nes parodyti yra kā. Dėstytojai per paskaitas galės atsivesti į saugyklas studentus ir demonstruoti originalus. Ir ateityje neplanuojamame daryti nuolatinės ekspozicijos. Ji greitai „išsisemtu“, taptų nebeejdomi lankytojams. Norisi gyvo parodinio vyksmo, naujų meno kampų.

Dabar veikiančia paroda „Nuo 1793 iki 2009“, kaip galima numatyti, siekėte pristatyti Vilniaus dailės akademijos muziejaus rinkinio dalį. Matyt, ilgai užtruuko parengti tokią parodą?

Ne. Kai tik pradėjau raustis po VDA muziejaus kartoteką ir darbus, greitai susiformavo būsimos parodos idėja, atitinkama ekspozicinė struktūra. Viską pasiekė įvykdyti per labai trumpą laiką, nepaisant trikdžių – iki pat atidarymo dienos dar vyko pastato rekonstrukcijos darbai. Lakstėme ir dirbome su man talkinusu prorektoriumi Arydu Šalteniu kaip pasiutę. Inauguracinių parodos idėja – nuo rinkinio ištakų, seniausią dailės pavyzdžių iki šių dienų meno, absolventų kūrybos, taip po truputį segmentais atspindint muziejaus rinkinio pobūdį. Ekspozicija dar papildyta menininkų ar jų šeimų dovanotais kūriniais, keliolika darbų teko skolintis.

NUKELTA | 6 PSL.

Piligrimystė

Edmundas Gedgaudas

Radosław Okulicz-Kozaryn. *Lietuvos tarp Karaliaus-Dvasios įpėdinių*. Vilnius: „Versus aureus“, 2009 m., 296 p.

1989-ųjų ruduo. Ateriu duris ir pamatau mūsų bičiulę Giedrę Gūčaitę su sūnum Mykolu Okulič Kazarinu. Abu šypsosi. Išgirsu kokią nors naujinę? Jau prieškambaryje Miko klausiu, kur jis taip įdegė. O pačiam dingteli: ar tikrai čia Mikas? Svečias pasisako atmynei iš Vilnių dviračiu iš Poznanės ir prisistato – Radosław Okulicz-Kozaryn. Trumpi lietuviški sakiniai, kalbos melodikoj – individualumo teikiantis akcentelis. Su Giedre juodu dabar iš Kauno. Telefonu knyga Radosławui padėjo Vilniuje atrasti Jolantą Okulič Kazarinaitę – žinomą mūsų keramikę, paaškinusią, kaip Kaune surasti jos brolio Jaroslavo šeimos būstą.

Nežinau, kaip šie bemaž bendrapavardžiai susitikę kopinėjo po genealoginius medžius, bet konstatavo, kad jie – iš skirtingų tos pačios giminės šakų, atsiskyrusiu 1503-aisiais.

Mūsų terpėje įvairių meno sričių eruditas, polonistas Radosławas netrukoapti Radeku. Kaip ir Poznanėj, kur dėsto (o dabar jau ir profesoriauja) Adomo Mickevičiaus universitete. Savo nemenką Europos kalbų bagažą pamažėlė turtina lietuvišku žodynu, įninka skaityti. Tą, regis, darė dar prieš įkvėdamas Lietuvos orą (gal būta ir tekytės baltistikos katedros „tylių pagundų“?).

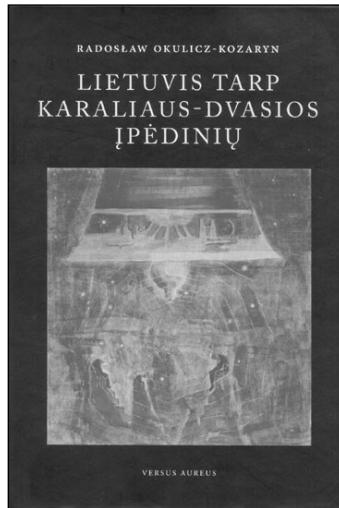
Vilniaus dvelksmas, anuomet jaudinės ir įkvėpės Maironi, Naujalį. Rudens ryto vėsa šalia Š. Jurgio bažnyčios. Dideli obuoliai rasotų žolę. Mūrai, statyti senosios regulos karmelitams. Koridorių ir laiptų labirintais aukštyn, žemyn...

Pervažos gatvė (dabartinė Dabužinskio) – Giedrės mama, sesuo Birutė, gal ir broliai Augis bei Rimantas, gal ir Jolanta su kauniškiu broliu. Jaunieji Okulič Kazariniukai – Mikas, Vaidas, Rimas.

Spindulungosios ponios Gučienės tėvai – Antanas ir Marija Žmuidžiavicių – neapsiriko, parinkdami jai Giedrės vardą, taip pirmą sykį realiai „iteisindami“ literatūrinį personažą. Jos seneliai, Rapolas Putvinskis ir grafaitė Idalija Broel-Platerytė, priartina istorinius laikus, kuriuos ne kartą su Radeku aptari-nėsime.

Deja, nebuvau to spalvingo susibūrimo liudytojas, o būtų buvę įdomu išgirsti jaunesniosios Giedrės ir gal jos sūnaus Miko pastangas, kurių kartais prieikdavo vertėjant į abi kalbas – tai ponai Gučienei į lietuvių, tai Radekui į lenkę.

Po ilgos pertraukos skaitinėjė Radeko laiškus, mudvien su Nora rašytus parkeriu arba senovine mašinėle. Kai kurie jų ilgi, nevengiančys smulkmenę, nuotaiką, nuojausti... Sakyčiau, kad ir ne šandieninio



atvirumo. Tokie laiškai natūraliai tėsiai ilgus mūsų pokalbius Vilniuje, tvirtina ryšį su rašančiuoju, priartina jo aplinką. Šeima, artimieji, kolegos... Poznanė! Vis labiau knicit ten pavuoti.

1990-ųjų rugsėjis. Radekas aprašinėja savo dienas Kembridže, kur kaip stipendininkas išbuvo mėnesį. Džiaugiasi tyla, bibliotekomis, turinuosiomis jo žiniomis apie dendizmą. Ši tema jį įtraukė, tad jau ten dėliojo mintis būsimam stambokam darbui, džiaugdamasis paskatomis, kurių teikė naujos, įdomios pažintys.

1990-ųjų gruodis. Grupė vilniečių traukiniu važiuoja į muzikologų konferenciją Krokuvoje. Susikaupęs užbaiginėjų pranešimą. Ties dar sovietų kontroluojama siena mane išlaipina, nes pase stinga kažkokio antspaudėlio. Ramiai apsilvelku paltą, teksto lapus įduodu Aldonai Dvarionaitę. Ji palinki toliau išlikti tokiam ramiam, o pranešimą ji užbaigianti ir, jeigu prireiktu, perskaitysianti.

Vilniuje antspaudėliu mikliai pasirūpina Kompozitorų sajunga, ir Saulėtą snieguotą rytą mane Krokuvoje pasitinka Marekas ir Lukaszas Tischneriai, „Solidarumo“ kapelionu vadinto kunigo Józefo brolovaikiai.

Nepavėlavau. Konferencija vyko kerinčios atmosferos „Senojoj galerijoje“ (jos nebéra). Aleš paskambintas Čiurlionis gniaužė žadą. Dar mintyse prie šios muzikos prijungiu maištingo filosofo, Jogailos universiteto profesoriaus, kunigo Józefo Tischnerio kalbos pirmuosius žodžius: „Litwa wraca!“ („Lietuva sugrįžta!“) ir paaškinimą, kad kritiškų Žalgirio mūšio akimirka pasigirdo būtent šis šūksnis, išpranašavęs pergalę.

Mums atrodė, kad tu žodžiu aidas aną žiemą virpino Krokuvos orą. Mariano Tischnerio (kunigo brolio) šeima mane pakietė pratęsti višnagę. Kick tomis dienomis patyriau nuoširdumo!

Pakeliui į Lietuvą suku į Poznanę. Aibė Krokuvoj patirtų įspūdžių tėsiąsi, suartindami šiuos tokius skirtingus miestus. Radekas ir jo artimieji viena diena paankstina Kūčių vakarienę, nes visus suvirpino žinia, kad Vilniuje neramu. Naktį skambinu į Kaliforniją, kur pas gimes vieni Nora ir Agnė. Pozna-

niečiai mane išlydi taip, tarsi vykciau į Sibirą.

Išversiu Radeko laiško pradžią:

*Poznanė, 1991 sausio 16
Mylimieji, Visi!*

Sunku dabar ką nors rašyti. Galvojam apie Jus. Be atvango klausomės žinių, vis nesékminges bandydami Jums prisiskambinti. Mus slegiai mūsų bejegišumas. Mano Teta žiūrėdama reportažus verkia, radijo komentatorių ir žmonių, kurie į ten skambina, balsai virpa. Tad išrašytidabar sunku, nors galvoje knibžda lababai daug minčių. Vilnius, kad visame tame esama kažkokios prasmės, mums kol kas neaiškiuos. Šios aukos rugalessenai neapykantos ir prievarotos pasauli. Kad taip ir įvyktų!

1994-ųjų kovą Radekas rašo, jog kremitasi, nes jaučiasi nebuves gantinai „rūpestingu šeimininku“ mums viešint Poznanę. O juk mu du su Nora džiaugėmės kiekviena vis kitokia diena, nebent tik Giedrė, azartiškai įsitraukusi į „Mažosios dendizmo istorijos“ piešinius, menkiau pasinaudojo muzicę, bažnyčių ir paties miesto teikiamais įspūdžiais. Radekas džiaugiasi, kad jau dėliojamas knygos maketas ir vienems labai patinka Giedrės piešiniai. Dar iš to paties laiško:

„Atostogų mėnesiais planuojam piligriminę kelionę – eisime pėsti į Romą. Tekstas kiek pavažiuoti, nes dvių mėnesių (pusės liepos, rugpjūčio ir pusės rugsėjo) nepakaks trims tūkstančiams kilometrų.“

Tu pačių metų spalį Radekas aprašo įvykusią kelionę į ją reziumuoja štai: „Kad ir kaip būtų, savo dvasias tebekeliauju į Romą, tad būtent štai taip manajame gyvenime transformavosi senovinis posakis.“

1994-ųjų spalį Kaune, Liudo Trukio ir Marijonos Rakauskaitės bute, atidarius memorialinį muziejų, Jame imta rengti kultūrines popietes. Vėliau, prisijungus televizijai, jos tapo laidų „Būtasis laikas“ ciklu. Bet tuo pirminiu vakarų tarpsniu (dar be kamero) vyko benc įdomiausiai dalykai. „Užburtojo busto“ atmosfera vie-

naip kalbino Juditą Vaičiūnaitę, vienai kitaip – dirigentę Margaritą Dvarionaitę arba jos pusseserę Aldoną (ne tą patį vakarą, Dieve sergėk...) Rūta Staliliūnaitę, Jurgio Baltrušaičio poezijos vertėjas Linas Broga... Ir – Radosław Okulicz-Kozaryn, kalbėjęs apie Juliuszo Slowackio poezijos ir ypač jo poemos „Król-Duch“ („Karalius-Dvasia“, gal – „Karaliaujanti Dvasia“?) ir Mikalojaus Konstantino Čiurlionio paveikslų paraleles.

Tą Radeko kalbėjimą dabar minytė lyginu su jo kelionę į Romą aprašančiu laišku:

Iki Romos nuėjome dorai nenustuokdami, ką mums žada eilinė diena, kokį kelio tarpsnį įveiksite. Savimi pasikliauti negalėjome, nes kai tik kuriame nors taške panūsdavome beatodairiškai veikti savaip, priverstite krovę mums paklusti, reikalai be mat imdavo komplikuotis, o Roma – tolli. Tad galvoju, kad jeigu ir neišmomome, tai beni gerokai labiau sava patirtimi suvokėme, kai reiškia pasikliauti Apvaizda. Kitaip tariant – išgyventi nepaliaujamos meilės potyrį. (...) Kat žingsniuojant ar netgi kladžiojant kažkur Alpese pagalvodavau, kad menkutis, vos ižiūrimas takelis po mano kojomis veda į Amžinąjį Miestą, tokia mintis prašyvadosi šypsenos. Ir apie Jus pagalvojės nusišypoda vau, dabar man regis, kad ši piligrinė kelionė mane dar labiau suartino su visais, su kuriais jau anksčiau jaučiausi susigvenęs.

Ne man aprašinėti, kaip Čiurlionis išbuvo Radeko gyvenime. Kai jis kažkurį semestrą skaitė paskaitas Vilniaus universiteto polonistams ir gyveno pas mus, įnkdavome vakarodami liesti įvairias temas, kurios dažnokai siedavosi su XIX ir XX amžių sandūros kultūros arba paprasčiausiai gyvenenos apraiškomis. Bet štai kelis vakarai Radekas balsu skaitinėja ištraukas iš Gombrowicziaus groteskinio romano „Ferdynurkė“, priversdamas mus leipti į juoko, į kurį, žūrėk, ir pats įsijungia, nebečištekdamas skaitovo (meistriskol) vaidmenyje. O šiaip – papročiu palyginimai. „Szara godzina“ – „pilkoji valanda“,

prietėmis... Ar būdavo jis kaip nors išskiriamas? Na, iškildavo šis bei tas, kad ir iš mano vaikystės. Bet lietuvių literatūroje? Cia jau Nora tapdavo vedle, o Radekas samprotau davo apie prieblandoms vaidmenį lenkų poezijoje, literatūroje, muzikoje... Išsisa „prieblandom epocha“, su kuria augte suauges ir Čiurlionio tapsmas. Tarsi nejučia atsiranda su „szarówka“ susiję Radeko tekstai, kai kas verčiamą į lietuvių kalbą, skaitoma viešai. Poecija, dailė... Ne tik lenkų („Jaunosios Lenkijos“), bet ir to meto Vakarų Europos. Ir taip – tarsi nejučia – auga knyga apie tą labai nevienprasmę epochą, apie prieštaringuos kontekstus, virš kurių (tą rodė ir nuostabioji pernykštė paroda, surengta pagaliau atidaranant mūsų Nacionalinę dailės galeriją) iškyla didieji Čiurlionio slėpiniai. Knyga, panaši į Roman traukiančio piligrimo kelius ir takus (Radosław Okulicz-Kozaryn, „Lietuvos tarp Karaliaus-Dvasios įpėdinių“).

Po kapitalinės įžangos patenkame į prieblandom magiją, į jos mistinę dimensiją, kuri, kaip sako autorius, įžūrima ir vokiškame apibūdinime die Blauestunde. Bet prieš tai – Čiurlionio siekius atliepiantis motto:

*Pats gyvenimą švenčiausią rasiu
Ir aprašysi: tą saulėgražą
auksinę dvasių,
Kur savo veidu nuolatos į Saulę
kreipias,
Ir kraštą, kuris maldauja laisvęs,
nuo raudų nuleipęs.
Aš tarsi gluosnis, virš kapų šakas
iškélęs,
Pažadinsiu tėvus, sumigusius prie
prakartelės,
Aušrinės apšvestus... Gražinsiu
seną kūną.
Prikelsiu Lietuvą, kur ezerų
tamšybę tūno.*

Juliusz Slowacki, Sapnuoju aš...
(vertė Albinas Žukauskas)

Kaip šis didis romantikas, Mickevičiaus amžininkas, tapo visai kitos epochos kūrėjų dvasiniu vedliu, pamastai skaitydamas įvairias tos knygos vietas. Paskutinis jos skyrius reziumuoja: „...visą mistinę Slowackio poeziją apimančią ir pusę amžiaus laiką aplenkusią mintį Čiurlionis perėmė ir įgyvendino“.

Aišku, ją savaip interpretuodamas, papildydamas. Čia kiekvienas, prie Čiurlionio paveikslų patyrę vienokių ar kitokių minčių arba nuojaudę, skirtingai skaitysime Okulicz-Kozaryno knygos skyrius. Esama pagundos į juos gilintis nebūtinai paisant sekos. Skyriai ir jų paantraštės iškalbingai kreipiasi į knygą vartantį jos adresatą. Nutuokiamo turinio trauką vienaip patiria su „Jaunosios Lenkijos“ menine (ir ypač literatūrine) kūryba susipažinęs autorius tėvynainis, gerokai kitaip – lietuvis, kuriam ne mažai tos epochos pakylėtų pavar-



Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. „Fuga“. 1908 m.

NUKELTA | 3 PSL.

Jubiliejus tėsiasi

Juozo Gruodžio 125-osioms gimimo metinėms

Algirdas Jonas Ambrasas

Jau tapo išprasta, kad pačioje metų pabaigoje gimusio lietuvių muzikos klasiko, tautinės kompozitoriu mokyklos pagrindėjo Juozo Gruodžio jubiliejiniai renginiai nesutelpa kalėdinių ir naujametinių koncertų gausoje, kai kurie jų persikelia į sausio mėnesį. Po J. Gruodžio 125-ųjų gimimo metinių jubiliejui skirtų kamerinės ir chorinės muzikos koncertų, sausio 21 d. kompozitoriaus kūryba bus pateikta Nacionalinės filharmonijos simfoniniame koncerte „Juozas Gruodis ir jo amžininkai“.

Šio koncerto svorio centras – savo išprasta premjera: vienaveiksmio trijų paveikslų baletu „Jūratė ir Kastytis“ (scenarijų pagal Maironio baladę parašę Marija Lipčienė) koncertinis atlikimas. Pirmą kartą šis veikalas buvo pastatytas Kauno Vals tybės teatre 1933 m. gegužės 19 d. drauge su dvemis kitais lietuvių autorių baletais – Vytauto Bacevičiaus „Šokiu sūkuryje“ ir Balio Dvarionio „Piršlybos“. Iš jų tik J. Gruodžio baletui teko ilgas gyvenimasis teatro scene. Jis buvo atnaujintas 1941, 1965, 1978 m. Lietuvoje, 1969 m. pastatytas lietuvių išeivijos jėgomis Čikagoje. Atskiri baletų epizodai, išėj į dvi J. Gruodžio orkestrines siuitas (1936), dažnai atliekami koncertuose.

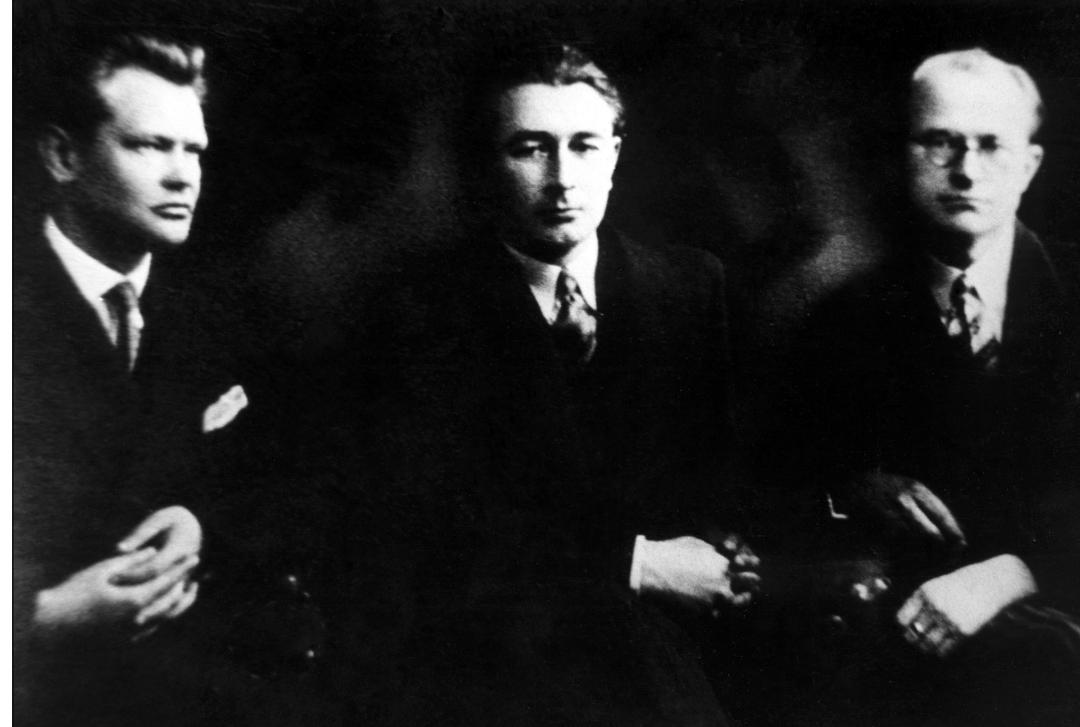
J. Gruodis buvo sumanęs surasti baletą, pasižymintį vientisu muzikos plėtojimu, būdingu M. Ravelio, M. de Falla, I. Stravinskio šio žanro kūriniams. Deja, jam teko pakluti baletu statytojo, konservatoryvių pažiūrų rusų baletmeisterio Nikolajaus Zverovo reikalavimams. Rengiant baletą premjerai, jis kompozitorui išiūlė specialiai pagrindin-

nių vaidmenų atlikėjams – Verai Nemčinovai ir Anatoliui Obuchovui – parašyti didelį *pas de deux*. Ši choreografinė siuita savo žanrine specifika (noktiurnas, gavotas, polonezas, valsas) ir elementaria muzikos kalba prieštaravo baleto dramaturgijai ir vyraujančiam neoromantiniam muzikos stiliiui.

Kituose baletu pastatymuose choreografai su veikalo partitūra elgesi dar laisviau. Baletu trukmė buvo tai ilginama (papildant kitais kompozitoriaus kūriniais), tai trumpinama, muzikos epizodai kaitojami vietomis ir pan. Šiame J. Gruodžio baletu koncertiniame atlikime grįztama prie pradinio kompozitoriaus sumanymo – grąžinta tikroji muzikos epizodų ciliés tvarka ir atsisakyta išterptinio *pas de deux*. Tokiu būdu baletu muzika tapo tarsi išplėtota ciklinė simfoninių poema.

Kaip ir daugelyje kitų savo kūriinių, baletu „Jūratė ir Kastytis“ muzikoje J. Gruodis siekė pabrėžti tautinį savitumą. Tačiau tam tikslui jis sąmoningai nevarotojo lietuvių liaudies šokių melodijų, kaip nepakan-kamai savitū. J. Gruodis pirmiausia rėmėsi giluminiais liaudies kūrybos klodais – senovinėmis dainomis ir sutartinėmis.

Liaudies muzikos elementų ryšys su to meto naujomis raiškos priesmonėmis itin akivaizdus simfoninėje poemoje „Gyvenimo šokis“. Savo muzikos kalba tai bene moderniausias J. Gruodžio kūrinys. Poemoje vyraujantis veržlūs judėjimas atkuria šiuolaikinį gyvenimą, kuris tarsi alinančios šokis pamažu išsemia žmogaus jėgas, sukelia aštąją dvasinę krizę. Pastoralinėje vidurinio epizodo muzikoje tautinių pradų pabrėžia-



Juozas Gruodis, režisierius Andrius Oleka-Zilinskas, dailininkas Adomas Galdikas

pavartotose liaudies dainos „Ésk, karvute“ ir sutartinės „Eglele aukštuoje“ melodijos.

„Gyvenimo šokis“ pirmuojuose J. Gruodžio baletu „Jūratė ir Kastytis“ spektakliuose kartais būdavo panaudojamas kaip antrako muzika, keičiant dekoracijas. Tai juolab pateisina poemos atlikimą greta baletu muzikos to paties simfoninio koncerto programoje.

Europinį J. Gruodžio kūrybos kontekstą išryškina koncerte atliekami kitų XX a. pirmosios pusės rusų ir Vakarų Europos kompozitorių kūriniai. Skirtingi stiliums ypatybėmis, jie tarpusavyje gimininėgi tautinių savitumo raška.

Aleksandro Glazunovo Koncertas smuikui ir orkestrui a-moll, su-

kurtas 1904 m., vadinančiu rusu „sidabriniu laikotarpiu“, savo egzal tuotu jausmingumu, nostalgiskomis nuotaikomis gana artimas Sergejus Rachmaninovo pirmiesiems fortepijoniniams koncertams, anks tyvajai Aleksandro Skriabino kūrybai. Intensyviai dainingoje A. Glazunovo Koncerto melodikoje juntamos rusų miestietiškų romansų intonacijos. Konertas pažymėtinis ir savo virtuoziškumu (kūrinys buvo skirtas pirmajam atlikėjui – iškiliam smuikininkui Leopoldui von Auerui). Šiame vakare A. Glazunovo Koncertą smuikui ir orkestrui atliks tarptautinių konkursų laureatė Ingrida Armonaitė.

Koncerto „Juozas Gruodis ir jo amžininkai“ programą užbaigs

žymiausio XX a. rumunų kompozitoriaus, smuikininko virtuozo, pianisto ir dirigento George Enescu „Pirmoji rumuniška rapsodija“. Parašyta 1901 m., vos baigus studijas Paryžiaus konservatorijoje, rapsodija rumunų folkloro savitumą sieja su to meto prancūzų simfoninėi muzikai būdingu orkestruotės puošnumu ir spalvingumu. Kūrinys raiškiai atkuria šventės, liaudiško paslinks minimo vaizdus, po truputį išsiūbuojančią šokių stichiją. Etninių koloritų itin pabrėžia rumunų kaimo muzikantų – leuterų grojimui būdingos melodinės puošmenos.

Išvairių ir sudėtingų šio koncerto programą parengė Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro dirigentas Robertas Šervenikas.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

džių bus naujos. Tad natūralu, kad šių piligrimų keliones lydės skirtin gi pamastymai.

Okulicz-Kozarynas, redaguodamas dvikalbį (vis dar neišleistą) Čiurlionio laiškų rinkinį, atkreipė dėmesį į poetą Tadeuszo Miciński ir Čiurlionio draugystę, jų kūrybi nių siekių suartėjimus ir išsiskyrimus. Apie tai – trečioje knygos dalyje, kuri išriki nevengia plėtoti kontekstus ir su antrašte glaudžiai nesiejamų ižvalgų.

Vytauto Dekšnio vertimą skaitydamas tai gérėjaus turtinės kalbos sklanda, tai pagalvodavau, kad mažumėlė kitokia sakinių struktūra mintį darytų lengviau suvokiamą. Visai nesupratau, kodėl Tetmajerio „Preludai“ neteko daugiskaitos ir kaip jie tapo „...Chopino „Debesų“ interpretacija...“ (129 psl.). Autorius rašo: „Preludia Tetmajera, bėdace, jak wiadomo, interpretacją miniatur Chopina...“. Taigi – „Tetmajerio „Preludai“, kurie, kaip žinome, interpretuoja Chopino miniatiūras...“, ar kaip nors panašiai. Be „Debesų“, nes tokio pavadinimo neaptinkame šio kompozito-

riauš kūryboje. Vietoj „Originalų pavyko rasti...“ (107 psl.) turi būti „Originalų nepavyko rasti...“ Ir kadaangi nėra išprasta statyti chorą „greta orkestro“ (131 psl.), geriau būtų „...orkestre papildo choru“.

Knyga, deja, stokoja asmenvardžių rodyklės. Adomo Mickevičiaus universiteto mokslinės leidyklos 2007 metais išleistoje „Litwin wśród spadkobierców Króla-Ducha“ tokia rodyklė užima devynis puslapius, kiekviename iš jų – apie 90 asmenvardžių.

Paskutiniame knygos puslapyje aptinkame Justino Mikučio mintį:

Pasirinkdamas temą, Čiurlionis yra maksimalistas, o rinkdamasis formą – minimalistas. Jis atsiribojo nuo visko. Jo spalvų beveik nėra – tik spalvų metafora. Čiurlionio spalva ne reiškia nieko. Ji – tik spalvos užuominė, o pačios spalvos nėra.

Nėra *ir tradicinės perspektivos. [...] Piešinys – tai tik piešinio idėja, piešinio išsižadėjimas.*

Čiurlionio pašaukti piligrimai tą žino. Gal tad ir Justino rikiuojami „nėra“ dar labiau stiprina slėpinį prasmes ir didina jų trauką?

Anonsai

Rusijos muzikų kalėdiniai vakarai

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras ir Rusijos Federacijos ambasada Lietuvoje pristato festivalio „Rusijos meno meistrų kalėdiniai vakarai“ koncertą. Sausio 15 d. 19 val. Vilniaus kongresų rūmuose koncertuos smuikininkas Ivanas Počekinas, diriguos Gintaras Rinkevičius. Skambės J. Sibelius ir N. Paganini kūriniai smuikui ir orkestrui.

1987 m. gimęs Rusijos smuikininkas I. Počekinas 2005 m. tapo tarptautinio N. Paganini smuikininkų konkursu Maskvoje nugalėtoju. Penkiolikos metų jis debiutavo Maskvos konservatorijos Didžiojoje salėje, grieždamas sudėtingą S. Prokofjevo Antrajį koncertą smuikui.

I. Počekinas griežimo smuiku meną tobulino Maskvos valstybinių konservatorijos Akademiniuje mokykloje, vėliau Vokietijoje, Keleno aukštojoje muzikos mokykloje, kur jo pedagogu buvo žinomas smuikininkas Viktoras Tretjakovas. Nuo 2008 m. yra Maskvos vals-



Ivanas Počekinas

tybinės filharmonijos artistas.

I. Počekino biografijos faktai stulbina karjeros spartumu. Dvidešimt metų vos per kopės smuikininkas yra kviečiamas į garsias pasaulio koncertų sales. I. Počekinas grojo Rusijoje, Ispanijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Japonijoje ir kitur. 2006 m. I. Počekinas išleido savo įrašą kompanijoje „Philartis“, pasiraše kontraktą su įrašų kompanija „Naxos“, yra išleidęs įrašų su N. Paganini, S. Prokofjevo, P. Čaikovskio, I. Stravinskio ir kt. autorų kūriniais.

Akivaizdu, kad būdamas vieno svarbiausių smuikininkų konkursų Rusijoje nugalėtoju I. Počekinas savo repertuarė ypatingą vietą skiria

XIX a. virtuozo Niccolo Paganini kūrybai. Smuikininkas pasižymi puikia technika ir nepaprasta, jo amžiuje nebūdinga menininko branda. Yra Maskvos valstybinės filharmonijos rengiamo projekto „XXI amžiaus žvaigždės“ dalyvis, buvo apdovanotas įvairių fondų stipendijomis, tarp jų – Rusijos federacijos Kultūros ministerijos stipendija (2002). I. Počekinas yra žinomo smuikų meistro sūnus ir griežia savo tėvo smuiku.

Sausio 15 d. koncerte klausytojai turės galimybę išgirsti du kūrinius smuikui ir orkestrui: Jano Sibelius Koncertą smuikui ir Nicolo Paganini Koncertą smuikui Nr. 1.

LVSO INF.

Laimingi mirę

Friedricho Schillerio „Klasta ir meilė“ Kauno dramos teatre

Sigita Ivaškaitė

Kauno dramos teatras vieną po kitos atidarо naujas sales naujais spektakliais. Ši kartą Artūro Areimų premjera „Laimingi“ pagal Friedricho Schillerio pjesę „Klasta ir meilė“ duris atvėrė Penktoji scena. Režisierius kartu su scenografe ir kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė pristatė jausmingą ir tamsų kūrinį.

Nedidelės scenos gilumoje – penkios tamsios ornamentuotos dvivėrės durys, centre – masyvus juodas stalas, pora tamsiu gobelenu aptrauktui kėdžių. Scenovaizdis iš esmės nekinta – skirtinges veiksmo vietas sukuria šviesos (pagirtinės Vladimiro Šerstabojevo darbas) ir aktoriai, į kuriuos ir sutelktas visas dėmesys.

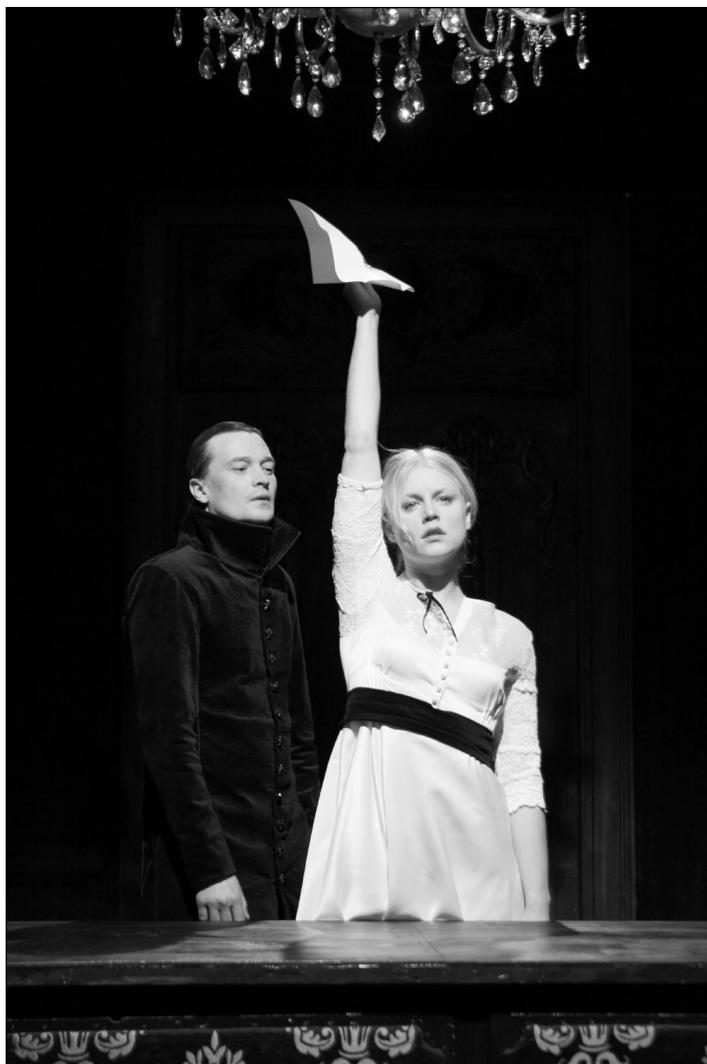
Ankstesniame Areimų darbe „Sugržimas į dykumą“ pagal Bernardą Marie Koltębu buvo matyti daug ryškių skirtumų tarp skirtinėjų aktorių asmenybė, tarp jų monokly, amžiaus. Visa tai trukdė išskristalizuoti spektaklio visumai. Ši kartą tiksliai parinkti aktoriai ir jų ansamblis tampa varomaja veiksmo jėga. Šalia patyrusių Kauno dramos teatro artistų jaunų įsimylėjelių vaidmenis Areima patikėjo Rimo Tumino auklėtiniam, savo bendrakursiams Tomui Rinkūnui (majoras Ferdinandas) ir Tomai Vaškevičiūtei (Luizė).

Režisierius užtikrintai kuria stilistiskai nepriekaištintą aktorių spektaklį. Dramos veiksmo laikas nepakeistas, bet personažai iš jo tarsi išlaissinti, kalbama apie visados aktualius dalykus: herojai regisi atejė iš „ten“ ir „tada“, o kalba mums ir apie mus. „Laiminguose“ akcentuojama atsakomybė, kurią kiekvienas turime prisiminti, siekdami savo laimės.

Spektaklis pradedamas scena-paveikslu: skambant lyriškai muzikai, tamsoje apšviečiamos ant stalo sėdinčios nuogu aktorių figūros, panašios į skulptūras. Lėtai pakyla į Luizę vieną palieka Ferdinandas. Režisierius iškart įleidžia žiūrovą į itin asmeniškų, jausmingu santykiumi erdvę, leisdamas pajusti meilės grožį ir trapumą lyg tą žerintį krištoli-

nį sietyną virš juodojo stalo. Tokie „virš visų“ yra ir pagrindiniai personažai, ypač Luizė. Vaškevičiūtės kuriama Luizė dažnai atsiduria tarp konkretaus personažo ir įvaizdžio, tarytum įkūnija nuoširdumą, nekalatumą. Jos balta suknelė kartais lyg plaukia per sceną.

Ričardas Vitkaitis (Vurmas) ir Toma Vaškevičiūtė (Luizė)



NUOTRAUKA IŠ KAUNO DRAMOS TEATRO ARCHYVO

Tokios herojės neretai atrodo netikros, saldžios, erzinančios savo naivumu. Iš pradžių Vaškevičiūtės Luizė primena būtent tokią merginą, bet su kiekviena scena, su kiekvienu jos sutiktu personažu režisierius ir aktorė įtikina, kad tai tik pirmas išpūdis. Spektaklio metu atsiveria ir kiti ženkli, dauguma kuriai sukurti fizine raiška. Pavyzdžiu, Luizės kartojamas judesys: ji vis iškelia į viršų ranką ir po kelių sekun-

atlapų, bet ne iš įniršio, o iš didžiulės meilės, kuri taip stipriai juos sieja, kad gali net nužudyti. Vis dėlto agresija kyla iš Ferdinando. Luizė jai pasiduoda, prisitaiko, bet jos prisitaikymas tik iškelia ją dar aukščiau. Ne veltui Rinkūno herojus nenuispėlne baltų drabužių – jo šiurkštūs, kapoti judesiai kontrastuoja su romantika išvaizda ir aksominiu balstu, atskleisdami prigimtį, kurios majoras nesugeba įveikti, nors viso

spektaklio metu stengiasi ją paneigti – atsiplėsti nuo tévo įtakos.

Iš esmės juk Ferdinandui tenka rinktis: klasta ar meilė. Jis mylėjo ir atnešė nelaimę – sekretorių Vurmą – į Milerių namus. „Wurm“ voikškai reiškia kirminą, šliužą – toks iš yra Ričardo Vitkaičio kuriamas personažas, kurio kūnas aptemptas juodais drabužiais tarsi antra oda, virš jų – bejausmis, griežtas veidas. Pasitikintis savimi, logiškai mintis dėstantis sekretorius lyg dėl įsiurbia į savo aukas, nepalikdamas paširkimo.

Vurmas ir surezga planą su laišku, tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme uždaro duris meilei – pasuka veiksmo kryptį. Scena, kurioje parašomas melagingasis laiškas, tampa riba, kuria peržengusios Vaškevičiūtės herojės tvirtumas tampa lygus Vurmo šaltumui. Luizė perdegė: nebéra ko gailėtis, verkti ar ką nujausti – viskas jau nuspresta. Iki tol Luizė lydėjusi melancholią virsta savotiška apatija, kuri apgauna karštligiškai besibaškantį Ferdinandą ir sutrikdo Ledi Milford.

„Tai, kas veidrodė tau atrodo tvirta ir amžiną, tėra tik plonas aukso apnašas, kuris anksčiau ar vėliau liks ant tavo garbintojo rankų. Ir ką mes tada darysim?“ – sako trečią tarp dviejų stojujasi Ledi Milford. Daivos Stubraitės vaidinama Ledi Milford – savo pačios likučių atspindys veidrodžiuose, kuriuos į sceną atveža aikština tarnaitė Zofi (Daina Rudokaitė). Pavargusi, nelaiminė, po namus vien juodais naktiniais slankiojanti Ledi – visiška Luizės priešingybė. Jos gili iškirptė iliustruoja aplinkinių nuomonę ir pačios baimę pasenti, prarasti galtingiausią savo ginklą – dar lankstų kūną.

Vis dėlto ne jam pasiduoda Ferdinandas, atėjęs atsisakyti tévo suruoštų vedybų su Ledi Milford. Netikėtas jos atvirumas, gvenimo išpažintis, neslepiamas geismas sutrikdo. Atėjės pas priešą, jis pamato moterį, pardavusią save už prabangą. Susitikusi su Luize Ledi Milford elgiasi kitaip – išsipuošia bijodama pralaimėti. Kovai su jaunyste ir nuoširdumu ji renkasi patikimą ginklą – brangiausius brilliantus.

Aiškiai ir logiškai grįsdamas personažų charakterius, išvalydamas sceną nuo nereikalingo rekvizito ir neapkraudamas aktorių smulkmenišką fiziką, režisierius išlieka dramos, net tragedijos erdvėje. Dažna scena imponuoja plastiniu skulptūriškumu, motyvuotu, tiksliu veiksmu. Išoriškai paprastas, spektaklis „Laimingi“ veikia savo turiniu. Areima kalbasi su publiką, ir atrodo, kad jam tai pavyksta.

Į miestelėnų Milerių šeimą spektaklyje žvelgiama su draugiška šypsena. Kęstučio Povilaičio suvaidintas Tėvas – ryškiausias pavyzdys. Jis jaučia atsakomybę, nori ginti ir apsaugoti savo atžala, bet téviškų pastangų nepakanka. Pradžioje nervinė lakstantis po kambarių, pykstantis dėl netinkamų Luizės ir Ferdinando santykijų, o kartu ir ant savo žmonos (Vilija Grigaitytė), kuriai svarbiausia – ištekinti dukrą, Mileris, atrodo, kovoja su vėjo malūnais. Jis tarasi laviruoja tarp skirtingų personažų. Nervingumą kiečia nuolaidumas Vurmui, iš paskutinių stengdamasis apginti dukrą, jis galų gale priverstas pasitraukti. Aktorius kiečia tiek savo išorę, tiek balsą, intonacijas, bet jis anaipolt ne toks pataikūnas kaip Hofmaršalas, vaidinamas Henriko Savickio. Povilaičio Milerio bejegystė nuoširdi.

Milerio priešingybė – Egidijaus Stanciko Prezidentas, nuo kurio įtakos Ferdinandas stengiasi bėgti. Vis dėlto jaunasis panašus į lengvai paveikiamą, greitai užsipliesiantį savo tévą. Todėl taip nesunkiai tikslą pasiekti sekretoriaus Vurmo klastą. Jaunajam majorui perskaičius laišką, jo gyvenimas apsiverčia. Viskas, ką iki šiol troško pakeisti Ferdinandas, atsimuša į melą, kuriuo tikėti jis nenori, bet įveikti irgi negali.

Pradžioje Rinkūno herojus Luizė ant stalo paliko vieną, o pabaigoje, nuošovęs mylimąją, jis atsigula šalia. Tarp jaunuolių lieka pistoleitas – šaltas ir juodas, kaip dauguma šio spektaklio įvaizdžių. Tik Luizė iki paskutinės minutės nepraranda savo šviesos – ji prašo atleidimo Ferdinandui, nes žino, kad susitiks po mirties ir tada galės būti laimingi.

Aiškiai ir logiškai grįsdamas personažų charakterius, išvalydamas sceną nuo nereikalingo rekvizito ir neapkraudamas aktorių smulkmenišką fiziką, režisierius išlieka dramos, net tragedijos erdvėje. Dažna scena imponuoja plastiniu skulptūriškumu, motyvuotu, tiksliu veiksmu. Išoriškai paprastas, spektaklis „Laimingi“ veikia savo turiniu. Areima kalbasi su publiką, ir atrodo, kad jam tai pavyksta.

esam tik paskolinti“, – yra kalbėjęs Tuminas.

Festivalio žiūrovai turės galimybę ne tik palyginti skirtinges Čechovo pjesių interpretacijas, kurios vaizdžiai atspindi Rimo Tumino teatro raidą, bet ir iki šiol Vilniaus mažajame teatre vaidintus spektaklius išvysti įems neįprastose erdvėse: „Vyšnių sodas“ bus vaidinamas Nacionalinio dramos teatro Didžiojoje scenoje, o „Trys seserys“ – Rusų dramos teatre.

Tikišasi, kad festivalis taps tradiciniu ir kasmet į Vilnių sukvies įdomiausius užsienio ir lietuvių režisierius spektaklius pagal Čechovo kūrybą.

VILNIAUS MAŽOJO TEATRO INF.

teatro premjera 1990 m. buvo šio rusų klasiko „Vyšnių sodas“, vaidintas Nacionalinio teatro Mažojoje salėje,

„Žuvėdra“



pirmoji naujuosiouose namuose 2005 metais – „Trys seserys“, o naujausiai teatro istorijos tarpsnių pradėjo jau-

D. MATVEJEVO NUOTR.

nieji Rimo Tumino mokiniai pernai surakė „Žuvėdra“. Ir kitiems režisierius Rimo Tumino spektakliams būdinga Čechovo dvasia, nepakartojamas čechoviškas humoras ir graudžiai ironiškas žvilgsnis į praeinantį gyvenimą.

Čecho Rimas Tuminas laiko netik teatro, bet ir gyvenimo mokytoju, išmokiusi nepykti ant laiko ir sugebėti pažvelgti į šalies, atsiribojus į save ir į tai, kas vyksta aplink. „Savo pjeses vadindamas komedijomis, Čechovas tarsi sako: liaukinės būti tokie rimti, nepervertinkim, nesureikšminkim savęs. Sugebėkim į save pažvelgti su lengva pašaipa, ironija. Būkim vienas kitam atlaidesni, mylēkim. Juk viskas šioje žemėje laikina, ir mes vienas kitam

Anonsai

Vilniaus mažasis teatras Čechovo gimtadienį minės festivaliu

Minėdamas 150-ąjį Antono Čechovo gimtadienį, Vilniaus mažasis teatras sausio 26–31 d. rengia Čecho festivali.

Jo metu skirtinges teatrų scenose bus parodytos visos trys lietuviškos Rimo Tumino Čechovo pjesių interpretacijos, taip pat Algirdo Latėno Valstybiniam jaunimo teatre režisierius „Dédé Vania“.

Valstybinis Vilniaus mažasis teatras, kuriam šių metų kovą sueis 20 metų, yra tarsi gimbės „po Čecho-ženklu“: pirmoji oficiali Mažojo

Aukso amžius

Domanto Vildžiūno filmas „Tikras Garsas Valstybės Atgimimo 1989–1993“

Skirmantas Valiulis

Lietuva tebelaukia ekonominio aukso amžiaus. Žmonėms jau įkalta i galvas, kad ir kapitalizme būna visaip. Kas netingi galvoti, gali pasiskaityti „Vagos“ išleistą Karlo Marxo „Kapitalą“. Ankstesnį leidimą daug kas sudegino, nes tada buvo dvasinio sujudimo aukso amžius ir atrodė, kad Marxo šmékla nickada daugiau nebeklajos po Europą. Staliną laidojom kartu su Ribbentropu. Sniečkaus paminklinę lentą išlupom. Daugiausia plojimų sulaukę sovietinio herbo sudaužymas prie Seimo, kuris tada dar vadinosi Aukščiausiaja Taryba. I valdžią žygavo nauji žmonės – Vytautas Landsbergis, Kazimiera Pruskiene, Romualdas Ozolas... Balsas iš minios: „Valio, auksiniai žmonės eina!“ Tačiau Domanto Vildžiūno filmas „Tikras Garsas Valstybės Atgimimo 1989–1993“ – ne tik apie auksinių „Sąjūdžio“ laikų politikus ir politiką. Jis apskritai apie aną metą, kai buvo sujudę tūkstančiai žmonių ir žodžiai „laisvė“ ir „neprikalaujomybė“ kėlėsi iš feniksas iš pelelių. Jau dvidešimt metų nuo anų dienų, ir režisieriu reikia apsispręsti, ką pasakoti dvidešimtmečiams, o ką tiems, kuriems vakarykštai patriotai pastriukino pensijas.

Aiškiai matyti, kad režisierius žino, kaip savo „aukso amžių“ vaizdavo kine Luisas Buñuelis ar Jonas Mekas. Jis irgi pristato filmą: „Siužeto nebus“. Tiksliau, nėra naraty-

vo ir jokio aiškinamojo teksto. Siūloma išsklausyti į garsus ir net užuosti laiko kvapą. Siužetas pinamas iš detalių – trumpų ir gerokai pailgintų akimirksnių. Kartais atrodo, kad įmontuotas ir 25-asis kadras – blykstelėjo ir tik po kurio laiko prisimeni, ką skelbė Landsbergis ar Terleckas. Ypač jei esi juos matęs anuomet iš arti. Nemačiusiam – vaizdo ir garso mišlė. Manyčiau, įdomi, nes nežinai, ko sulauksi kitame cadre. Net dramatiškiausi įvykiai – Sausio 13-oji – yra išcentruoti, išskaidyti dalimis nesilaikant nuoseklios įvykių sekos. Galėtų būti ir dar sudėtingesnių artimų ir tolimum montažinių jungčių, bet pirmam kartui užtenka – keturiadesimt minučių žiūri vienu atokvėpiu. Ar pavys išlaikyti kvapą penkiolikoje serijų, kaip planuoja D. Vildžiūnas? Rizikinga, bet J. Mekas ilgųjų filmų pavyzdys turėtų skatinti nenuleisti rankų. Kita vertus, norėtų, kad Sąjūdžio laikus suprastų ir išgyventų patys iš savęs. Gaila, kad Šarūnas Sauka nuogus nutapė tik buvusių politinius veikėjus. D. Vildžiūno filmas apnuogina mūsų kvaitulį ir tikėjimą, kad viskas baigsis taikiai, kino priemonėmis. Ironija – labai svarbus ir smagus jo filmo bruožas. Visi buvome įstrigę ir tebesame neprilausomybės atkūrimo skaudilių ir linksmybių vaikai. V. Landsbergis ne tik laukia prie telefono, ką pasakys JAV prezidentas George'as Bushas, bet ir pats išsirašinėja į magnetofoną kiekvieną žodį. Ne-

pasiūlikėjo videooperatoriai? Kaž- vαι, dabar irgi madingi dokumentikoj? Oficialiosose kronikose mažai ką nežinoma ir berasime. Anuomet surukti dokumentiniai filmai nuolat rodomi LTV. Lieka dar mažai išméginti multimedijiniai projektai. Arba paprasčiausiai galima sukeisti vaizdą su garsu. Juk išgyvenome dainuojančią revoliuciją... Dar ir dabar ja tebealsuojame. Pensininkų mitinge prie senųjų Sporto rūmų išgirdau ir „Mažam kambary ugnelę kuriu“, ir „Žemėj Lie-tuvos ažuolai žaliuos“, bet jau su kitokiu, piktu, satyrišku atspalviu. Skaudi parodija, bet atitinka laiko socialinį „teisingumą“. O kaip laiką koreguoja D. Vildžiūnas? Tin-kamai parinkdamas vaizdą ir garsą. Visi buvome anuomet pašešę, kai kurie ir nuovoką praradę, kaip šokanti gatvės moteris, išveržusi tarp „Trimito“ šokėjų, ar keistaivngaisiai šuoliuojantis orkestro vadovas. Turime retą proga pasijuokti patys iš savęs. Gaila, kad Šarūnas Sauka nuogus nutapė tik buvusių politinius veikėjus. D. Vildžiūno filmas apnuogina mūsų kvaitulį ir tikėjimą, kad viskas baigsis taikiai, kino priemonėmis. Ironija – labai svarbus ir smagus jo filmo bruožas. Visi buvome įstrigę ir tebesame neprilausomybės atkūrimo skaudilių ir linksmybių vaikai. V. Landsbergis ne tik laukia prie telefono, ką pasakys JAV prezidentas George'as Bushas, bet ir pats išsirašinėja į magnetofoną kiekvieną žodį. Ne-



„Tikras Garsas Valstybės Atgimimo 1989–1993“

džiūnas primena, kad ryta po tra-giškos nakties prie santuokų rūmų rinkosi vestuvinkai. Kas anuo metu buvo parduotuvų vitrinose, ne-užfiksavo nei fotografai, nei video-kameros. Filme matome tik prie vitrinos grojantį muzikantą. Ypač gražus studentų orkestrėlis gatvėje, lyg kokiam italių pokariniam filme ar net Federico Fellini „Amarcord“. Tada gatvė iš tiesų daug dainavo. Visaip – keletas traukia sovietinį himną prie Lenino paminklo. „Jedinstvennikas“ prie to paties paminklo mėgina užtrauktį lenkiškai. Nuvirsta Leninas ir seni laikai. „Lietuva, Tėvynė mūsų“ skambėjo nuoširdžiai. Daug dūdų orkestrų, nes pagal tuometines tradicijas jie visada turėjo būti prikyje. Beveik muzikinis filmas, kurį užbaigia žodžiai apie auksinius žmones. Evaldas Jansas savo naujame filme „Garso takelis“ klausė: kas gi yra garsas kine? D. Vildžiūnas atsakė – kartais graudžios, kartais juokingos laiko nuotrupos mūsų atmintyje.

Kas naikina vaizduotę

Nauji filmai: Terry Gilliamo „Daktaro Parnaso fantazariumas“

Živilė Pipinytė

Po šiuolaikinių Londono tarsi praeities šmékla klaidžioja kieštasis arkliaišas pakinkytas vežimas. Jame telpa daktaro Parnaso teatro „Imaginarium“ rekvizitas ir keisti jo aktoriai. Taip prasideda Terry Gilliamo filmas „Daktaro Parnaso fantazariumas“ („The Imaginarium of Doctor Parnassus“, D. Britanija, Kanada, Prancūzija, 2009). Gilliamas yra linkęsusitapinti su jais visais, ypač su Parnasu (Christopher Plummer). Šis stebuklų meistras tiki begaline žmogaus fantazija. Tačiau dabar – ne patys geriausiai laikai Parnaso teatrui. Šiuolaikinius žmones sunku prikabinti pasinerti į fantazijos pasaulį. Reklama ir žiniasklaida jiems siulo daug paprastesnius, didesnių intelektualinių ar dvasinių pastangų ne-reikalaujančius būdus. Todėl Parnaso teatras egzistuoja kažkur tuo prieš Londo tikrovės paraštėse, šiukšlynuose. Jo personažų ir rekvizito simboliskos prasmės pamirštos ir tokios pat nereikalingos kaip viduramžių bestiariumai. Kickviens Parnaso teatro aktorių yra savitas – ar tai bū-

tų Antonas (Andrew Garfield), ar nykštukas Persis (Verner Troyer). Bet kaip tik tokie jie neberekalin-gi, nes neatitinka šiuolaikinių standartų.

Gilliamo filmų erdvė beveik nepasikeitė nuo ankstyvuju „Jabberwocky“ ar „Barono Miunchauzeno nuotykių“. Ir savo garsiausiuose filmuose „Brazilija“, „Karalius žvejys“, skelbusiuose postmodernistinio kino įsigalėjimą, ir vėlesniuose „Broliuose Grumuose“ Gilliamas įkurdina herojus tarp tikrovės ir fantazių. Šioje tarpinėje erdvėje susilieja personažų sapnai ir fantazijos, baimės ir troškimai, slapčiausios vilčios ir pamiršti džiaugsmai. Gilliamas nuolat tyrinėja trapu ryšį tarp tikrovės ir fantazių. Didžiausia grėsmė pastarajai kelia reklama. Juk neatsitiktinai Parnaso dukra Valentine (iš reklaminė nuotraukų atpažystama Lily Cole) slapta nuo tévo grožisi spalvoto žurnalo paveikslėliu, kuriamo pavaizduota laiminga šeima tarp gražių baldų ir daiktų. Pa-veikslėlis, deja, atstoją fantaziją.

Gilliamas neslepia, kad Parnasas – tai menininkas, kuris neberekalin-

gas šiuolaikinė kultūrai. Jai reikia projektų ir višešių ryšių. Tą gerai išmano pakaruoklis Tonis, kurį Valentine išgelbsti iš po tiltu vieną lietingą vakarą. Tonis – sukčius, reklamos, viešiųjų ryšių ir labdaros specialistas – slapstosi nuo rusų ma-fiozu. Jis žino, kaip patraukti publiką, kaip ja manipulioti, todėl Parnaso teatras ima kilti lyg ant mielių.

Tonis – paskutinis ir nebaigtas Heatho Ledgerio vaidmuo. Bet net ir nebaigtas, jis atskleidžia aktoriaus meistriškumą. Cinikas Tonis žaidžia žmonių jausmais, kartais jis atrodo net baisesnis už kitą filmo žaidėjų – smagiai Tomo Waitso suvaidintą poną Niką. Šis bent laikosi tam tikrų taisyklų. Toniui jos neegzistuoja. Jis trokšta slovės, nes tai jam – aukščiausia viršūnė. Neatsitiktinai Tonio fantazijoje jis kopia vis aukštyn ir aukštyn, o kopėčių viršūnėje jo laukia pirmasis bulvarinio dienraščio puslapis, kuriamo didžiulė Tonio ir Tibeto Dalai Lamos nuotrauka. Mirus Ledgerui, jo personažo gyvavimą filme „Pratęs“ aktoriaus draugai Johnny Deppas, Jude'as Law, Colinas Farrelas.



„Daktaro Parnaso fantazariumas“ iš daugumos nauju filmų išsi-skiria tuo, kad Gilliamas rutulioja iškart kelias temas, kelių siužetus. Dėl to, man regis, nuolat stringa filmo dramaturgija. Barokiški epizodai, ypač tie, kai personažai patenka anapus stebuklingo Parnaso veidrodžio ir mes atsiduriame jų troškimų pasaulyje tarp milžiniškų batelių, papuošalų ar pas rusų ma-fiozu „babušką“, savaime yra tarsi filmai filme, bet kartu jie stabdo veiksmą.

Vis dėlto pagrindinis siužetas su-kasi aplink Parnaso ir pono Niko lošimą. Jis prasidėjo seniai, kai Par-nasas pardavė ponui Nikui savo sielą už amžiną jaunystę. Vėliau sandorių sąlygos nuolat keitėsi. Da-bar Parnasui reikia išgelbėti dukrą, mat pažadėjo atiduoti, kai jai su-kaks šešiolika. Gilliamas rodo, kad

Senos istorijos, jauna dvasia

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Parodoje nėra nė vieno šiuo metu VDA dėstytojo autorius kūrinio – kad nebūtų bereikalingu priekaištų.

Kuo ypatingas akademijos muziejuas rinkinys ir kaip formavosi ekspozicijos visuma?

Rinkinys formavosi labai jvairiomis aplinkybėmis. Ekspozicijoje nemažai buvusių svarbių akademijai dėstytojų darbų, jų mokiniių kūrinių, dovanotų darbų, mokomosios medžiagos, pasakojančios apie pedagoginius principus, ir kitų unikalių eksponatų. Kaip žinoma, rinkinys kasmet tradiciškai papildomas geriausiais diplominais studentų darbais. Turime daug dabar labai žymiu menininkų diplominių darbų. Dalį darbų parodai reikėjo ir pasiskolinti, nes yra „liaurymų“ rinkinje, mat jis kauptas ne nuosekliai. Pavyzdžiu, eksponuojame labai įdomų Vlado Drėmos tapybos darbą „Kunigo Prancišaus Bielaiusko portretas“ (1936), jį skolinomės iš Valkininkų klebonijos. Drėma ekspozicijoje patenka į „lenkišką“ segmentą, lenkų laikais jis baigė grafikos specialybę Vilnius Stepono Batoro universiteto dailės skyriuje, taip pat eksponuojame iš muziejaus rinkinio ir viena jo grafikos kūrinių. Šalia pastarojo kabo V. Kairiūkščio, Drėmos piešimo mokytojo Vilnius Vytauto Didžiojo lietuvių gimnazijoje, kubistinis tapybos darbas. Jį skolinomės iš privačios kolekcijos. Keloliaka darbų, atspindinčių Kauno meno mokylos auklėtinį ir pedagogą – S. Ušinsko, V. Petraičiaus, V. Kasiulio, P. Kalpoko, J. Mackevičiaus ir kt. – kūrybą, malonai paskolinio kaunietais dailininkas Z. Varnauskas. Muziejas turi mūsų tapybos klasikų V. Vizgirdos ir A. Gudaičio darbų, greta jų kaboją mokytojo, Kauno meno mokylos įkūrėjo J. Vienožinskio paveikslas, pasiskolintas iš Lietuvos dailės muziejaus. Taip ekspozicijos segmentai ir susiderino.

Ekspozicijoje galima atskirti svarbiausius etapus, regis, rinkinys gana nuosekliai atspindi istoriją.

Muziejaus rinkinyje istorinių tarpu natūraliai atsisiradavo. Buvo laikų, kai niekam per daug ir nerūpejo rinkinį kaupti, formuoti pagal tam tikras kryptis ir principus. Suprantama, dominuoja pokario dailė, sovietinio atsilimimo metų auklėtiniių kūriniai, yra ką vertinga pasirinkti ir iš pastaruju dviem dešimtmeciu Neprisklausomybės laikotarpio. Svarbia ekspozicijos dalimi yra muziejui dovanoti jos buvusių auklėtiniių kūriniai. Muziejus turi tikrai nėčilių A. Švėgždos darbų rinkinį, pui-kių kolekciją galima sudaryti iš A. Puipos grafikos darbų. O koks šiuolaikiškas kūrinx yra jau mirusios išeivijos dailininkės Elenos Ga-putytės dovanota instalacija! Ekspozicijoje rodome ir tai, ką akademija savo laiku yra įsigijusi pedagoginiams tikslams, kaip mokomajā medžiagā. Turime Rembrandto graviū-

rų atspaudų nuo autorinių klišių rinkinių (jais itin domėjosi A. Švėgžda), ji įsigijo Kauno meno mokykla. Mokymo tikslams mokykla buvo įsigijusi ir kitų vertingų kūriniių: japoniškų graviūrų rinkinį ant rankų darbo popieriaus, Giovanni Battista Piranessi raižinių albumą.

Tokie eksponatai pasakoja apie mokymo ir mokymosi metodikas.

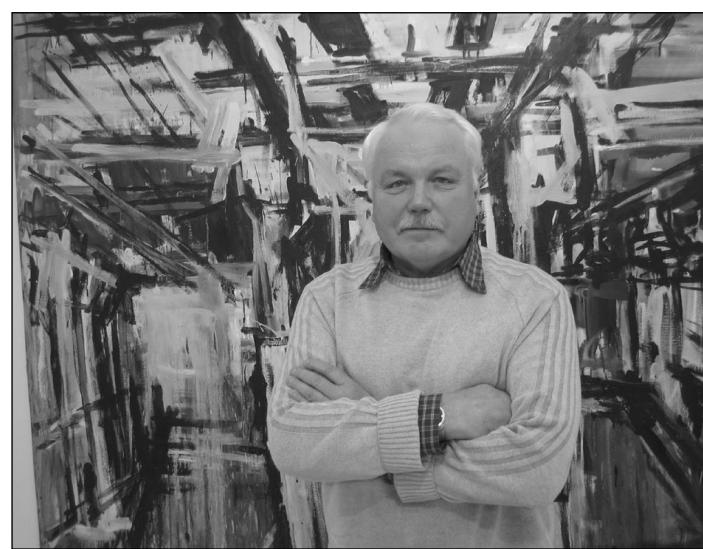
Taip. Turime salyginai nemažą tarpukario lenkų Stepono Batoro universiteto dailės skyriaus kolekciją. Išekspalonome, mano galva, tikrai vertingų, nematyti tapybos darbų, kurie gerai parodo akademinę mokymo kryptį. Konkrečiai – tai L. Slendžiškio tapybos mokykla, kurioje vyraovo neoklasikos dvasia, akivaizdžiai besiskirianti nuo tuo metinio tapybos dėstymo Kauno meno mokykloje. O garsaus fotomeninko Jano Buļhako darbų kolekcijos akademijai gali pavydėti kiekvienas stambus valstybinis Lietuvos ar užsienio muziejus: akademija turi per 600 fotografijų ir apie 1100 diaposityvų. Tarpukario Vilniaus dailė, esanti muziejaus rinkinje, tiesiog prašosi platesnės atskirios ekspozicijos. Kas imsis?

Geriau patyrinėjus galima pastebėti, kad ne viename eksponate užfiksuotos VDA apylinkės, pastato vidus ir tai, kas yra aplink. Ar sąmoningai taip rinkotės kūrinius, kad atsirastų dar vienas sluošnis pasakojime apie akademiją ir jos istoriją?

Ne visi tokio pobūdžio eksponatai atsižūrė parodoje būtent dėl to. Svarbu buvo kūrinio kūrybė, o ne koks lokalizacijos pavyzdis. Bet kai kuriuos darbus parinkau sąmoningai. Pavyzdžiu, minėto J. Buļhako, ilgus metus vadovavusio fotografijos katedrai, nuotraukas parodai parinkau būtent tas, kuriose jis fiksuoja Akademijos pastatą išorę ir vidų, Bernardinų bažnyčios interjerą. Parodoje rodoma ir karo metais tapyta V. Vizgirdos drobė, kurioje pavaizduota Šv. Mykolo bažnyčia, tapyta pro dabartiniu (ir tuometiniu) rektorius langą. Ekspozicijoje kabo ir ne taip seniai tapybos studijas baigusios R. Brazauskaitės vienas iš diplomino darbo paveikslų „Apleistos teritorijos“, kuriame vaizduojamos šaltos, gigantiškos „Titaniko“ vidaus erdvės dar prieš rekonstrukciją.

Apatinėje salėje ekspozicija daugiau istorinė, čia bandoma apčiupti akademijos ištakas, antrame aukšte ekspozicija jvairesnė. Kūriniai gana skirtingo svorio.

Manau, kad tai prideda įdomumą visai ekspozicijai. Visada naudinga lyginti įvairių menininko etapų darbus, gretinti su mokytojais, bendrakursiais. Minėjau, kad šalia Drėmos grafikos darbo kabo jo mokytojo Kairiūkščio drobė, iš kito šono – Drėmos bendramokslio K. Idczako plakato projektas. Gre-



Menotyrininkas Viktoras Liutkus

ta Vienožinskio – jo mokinį Gudaičio, Vizgirdos paveikslai. Antrojo aukšto salėje tokiai sąšauku ir sutreinimo pavyzdžiai dar daugiau.

Natūralu, kad antrojo aukšto ekspozicijoje užsimetza dialogas tarp garsių pedagogų A. Savicko, A. Gudaičio, V. Karatajaus, G. Jokūbo, V. Vildžiūno, V. Gečo, L. Strolio ir gausaus kiekiejų auklėtinų.

Visų parodinių segmentų subtilybių neišpasakosi. Diplominiai darbai, tegu dar jaunu žmonių sukurti, yra sudėtinė meninio proceso dalis. Kasmetinės diplomantų parodos tą įrodo.

Man jau teko girdėti iš menininkų, kad čia labai patrauklios ekspozicinės erdvės. Tiesiog aukso vertės, dėl ko, matyt, bus pešamas.

Tikrai taip. Yra parentos parodų rengimo taisyklės, kurių laikymės. Man svarbu, kokia parodos koncepcija, jos turinys, kokį meninį aspektą ji atskleidžia, kokia vyks edukacija. Tuomet atranka. Tai, kad esame įsikūrę didelės meno mokymo įstaigos patalpose, lydi į parodų rengimą žiūrėti labai atskinčiai. Kokybė būtina, bet ir tradicija, ir rizika gali būti kokybiskos.

Kitaip tariant, asmenių, gavusų progą pasirodyti puikiose patalpose, lydi ir organizatorių pareigos.

Pagal pateiktas parašas. Jas svarstyti šiuo metu formuoja me-

no taryba – taip, kaip yra visose bent kiek stambesnes parodas rengiančiose institucijose. Tarybos funkcija yra patarti, konsultuoti, padėti atrinkti parodas, spręsti iškilusius problemiškus klausimus, teikti siūlymus dėl perspektyvų. Taryba gali suveikti ir kaip saugiklis, ir kaip atrama. Geriau, kad parodų strategijos formavimą, tokios politikos sudėtingumą patirtų ne vienas žmogus. Tuomet bus mažiau nereikalingų klausimų. O atsakomybę, kad ir kaip žiūrési, teks prisiimti man.

Man žodis „taryba“ kelia šiokią tokią baimę... Ar nebus kaip Lietuvos dailininkų sajungos parodinėse erdvėse – atsakingų nėra.

Kaip ten yra – nežinau. Lazda su dvielem galais: lyg ir demokratiška, vieša, bet už galutinį rezultatą kolektyviai neatsakoma. Viskas priklauso nuo turimo sveiko proto, dailės konteksto supratimo, parodų vertės ir prasmės pajautos.

O koks santykis su jaunaja karta, avangardu? Kiek jie čia gali įkelti ką?

Jau vien tai, kad čia vyks bakalauro ir magistrantų diplominių darbų gynimai, vėliau – stipriausiu darbų parodos, daug ką pasako. Galimybų ir variantų yra daug, tebeikia juos gerai paruošti. Dirbdamas Tapybos katedroje patyriaus, kad studentus ir dėstytojus užvesti bendriems projektams nėra sunku. Studentas kažin ar įkelia kąj i NDG. Daug erdvės matau būsiemių dailėtyrininkams. Jų teorinių darbų gynimą galėtu lydėti kruota paroda. Puiku, kad apsilankę poparto parodoje Estijoje mūsų dailėtyrininkai studentai sumanė parenti analogišką Lietuvos ekspoziciją, kurią numato išdėstyti šiose salėse.

O kokių šansų turi kuratoriai iš išorės?

Kaip minėjau, atskaitos taškas – gera parodos koncepcija, jos turinys, aktualumas, kuratoriaus pasirėngimas. Durys tuomet atviros.

Ar galima teigti, kad parodų kryptį bent iš dalies padidintos menotyrininkų domėjimosi sritys, kaip laikraščio struktūrą kažkiek lemia rašančiųjų domėjimosi objektai. Na, kai kurių temų aptarimą galiai ir suorganizuoti.

Iš dalies taip. Panašu ir su parodų profiliu, nes dailėtyrininkų domėjimosi objektų „profiliai“ taip pat žinomi. Tik muziejas užsakovu ne labai gali būti, nes tam reikia pinigu.

Kaip manote, koks galėtų būti šiuolaikinės dailės ir istorinės ekspozicijos santykis? Nors jei paroda rengiama remiantis teminiu ar stilistiniu skerspjūviu, sukūrimo laikas nebesvarbus.

Stasys Eidrigėvičius. „Mūsų studija“. 1973 m. Diplominis darbas, vadovė B. Jacevičienė

AUTORĖS NUOTRAUKOS



NUKELTA | 7 PSL.

Nė vienos dienos be linijos

Gederto Eliasso paroda Frenkelio viloje Šiauliuose

Jolanta Marciauskytė-Jurašienė

Jau nuo 2009 m. lapkričio šiauliai turi galimybę aplankytį personalinę vieno žymiausių Latvijos modernizmo atstovą, tapytoją, meno istoriko ir jaunuų dailininkų ugdytoją Gederto Eliasso (1887–1975) personalinę parodą. Latvijos nepriklausomybės dienai skirtoje parodoje, surengtoje bendradarbiaujant Šiaulių „Aušros“ ir Jelgavos Gederto Eliaso istorijos ir dailės muziejams, pristatomi jo ankstyvojo, laikomo išraiškingiausių, kūrybos periodo darbai.

Ši paroda svarbi ir įdomi norintiems pasekti tarpukario Latvijos ir Lietuvos dailininkų kūrybos bruožus, bendras tendencijas ir išskylančius skirtumus. Beveik tuo pačiu laiku gime ir kūrė mūsų dailės klasikai Justinas Vienožinskis, Vladas Didiokas, Adomas Galdekas. Taip pat galima išvesti stilistines sąsajas su kiek vėliau į lietuvių dailės sceną įžengusiais arsininkais. Juolab kad tarpukario politikoje ir kultūroje daug dėmesio buvo skirtama tarpautiniams bendradarbiavimui. Nuo 1924 m. iki 1940 m. Lietuvių ir latvių vienybės draugija kartu su Latviju ir lietuvių draugija (Ryga) bei kitomis organizacijomis kasmet rengdavo Lietuvių ir latvių vienybės kongresus. Ių jų veiklą būdavo įtraukiamai daug to meto abiejų šalių intelektualai. Latvijos meno akademija palaikė draugiškus santykius su Kauno meno mokykla.

Apie tai nemažai rašyta tarpukariu besidominčių menotyrininkų. Savo ruožtu norėčiau parodyti dar netyrinėtą Eliassą ir Lietuvos ryšį, atsiradusį per jo santuoką su žymia P. Galančės kartos menotyrininkė, etnografe Halina Kairiūkštė-Jaciene (1896–1984). Nors santuoka tenuko septynerius metus, šis faktas leidžia bent akies kraštelio pažvelgti į dar nežinomas šių dvejų asmenybių puses. Kaip ir jo žmona, pirmą diplomuota meno istorikė moteris Lietuvoje, Eliassas visą savo gyvenimą paskyrė menui ir jo tyrinėjimams. Dailininko atminimui skirtame H. Kairiūkštė-Jaciene straipsnyje, išspausdintame latvių meno žurnale „Māksla“ (1978), aprašyta jų pažintis, gyvenimas drauge ir juos jungusi nepaprasta meilė menui.

Jie susipažino 1932 m. sausio mė-

neši Latvijos meno akademijos dešimties metų jubiliejaus iškilmėse, į kurias buvo pakvisti Kauno meno mokyklos pedagogai. Tuo metu H. Kairiūkštė-Jaciene dirbo Kauno meno mokyklos bibliotekos vedėja. Eliatas jau anais laikais buvo iškili asmenybė, žymus Latvijos tapytojas, meno akademijos docentas, o H. Kairiūkštė-Jaciene – retos erudicijos, europinė išsilavinimą išgijusi Miunsterio, Miuncheno, Ciuricho universitetuose ir po studijų baigimo palaikiusi ryšius su ją labai vertinusiu formalistinės analizės tévu Heinrichu Wölfinu. Savo straipsnyje H. Kairiūkštė-Jaciene rašė: „Savitarpio simpatiją mes pajutome iš pirmo žvilgsnio. Mūs abu junę panaši pasaulėžiūra ir didelė meilė vaizduojamajam menui.“

Po susitikimo jų pažintis nenutrūko. Dailininkas svečiuodavosi pas Haliną Kaune. Taip Eliassas turėjo progą susipažinti su Kauno muziejaus, architektūra, Ciurlionio kūriniu. Menotyrininkė mini, kad Eliassas buvo neįprastai uolus tapytojas. Be tapybos jis negalėjo gyventi, todėl jau antrą kartą važiuodamas pas ją pasiėmė tapybos reikmenis. Menotyrininkės bute buvo nutapytas ne vienas žydičių gėlių natūrmortas. Eliassas buvo nutapęs ir jos portretą, deja, jis parodoje neekspozicijas.

Sutuoktuvės įvyko Rygoje 1933 metais. (Abiem tai buvo antroji santuoka. Po jos menotyrininkė perėmė Eliasso pavardę, o išsiskyrusi – susigažino senają). Nors, sprendžiant iš jos memuarą, H. Kairiūkštė-Jaciene labai graužėsi, kai ištekėjusi už pirmojo vyro Vitoldo Jacynos turėjo palikti tévynę (nepaisant pisiau lenkiško krauso, ji buvo tikra Lietuvos patriotė), ištekėjus antrą kartą vėl teko persikelti gyventi į užsienį. Kol Halina išmoko latviškai, abu susikalbėjo prancūziskai (ji jau tada mokėjo penkias kalbas). Kartu jie prisidėjo prie Rygoje leidžiamos enciklopedijos „Latviešu Konversacijas vārdnica“, triju tomų meno istorijos leidimo. Taip pat bendradarbiavo Latvijos lietuvių ir latvių spaudoje. Meno istorijos leidinyje „Mākslas vēsture“ daug Lietuvos meno skyriaus bendradarbe. Mėgo kartu keliauti. Uolai lankė muziejus – nuo ryto iki vakaro.

Minėtame straipsnyje menotyri-

ninkė pasakoja, kaip atrodė dailininkas, jo dirbtuvė ir kasdienis kūrybos ritualas. Pasak Halinos, Eliassas buvo fiziškai gerai sudėtas, aukštūgio, stiprus. Vertino sveikatą, kad visuomet būdamas sveikas galėtų našią dirbtį. Dar Brūselyje studijuodamas tapybą ir skulptūrą buvo kambario draugo įpratintas kasryt mankštintis pagal anuomet populiarią vadinamąjį Miulerio sistemą. Tapydamas menininkas mėgo klausytis žmonos skaitomos klasikinės prancūzų literatūros. Nepaisant supusios aplinkos, jis neturėjo jokių žalingų įpročių – tai žmona labai vertino. Vėliau Lietuvos spaudoje ji parašė ne vieną šviečiamąjo požūdžio bei plataus istorinio konteksto straipsnį apie „velnio žolę“ ir jos žala.

Du šviesesnius ir erdvesnius buvo kambarius Eliassas buvo sujungęs iš vieną didelę dirbtuvę. Prie siejų stovėjo kelios senų ir retų knygų prikrautos lentynos. Jam ypač patiko rinkti įvairių kelionių aprašymus, labiausiai po tokias šalis kaip Italija, Graikija. Vienas didelis buto kambarys buvo kraute prikrautas įremintų, daugiausia stambesnio mastelio aliejinių paveikslų.

Eliasso šūkis buvo vieno garsaus senovės tapytojo mėgstamas posakis: „Nulla dies sine linea“ (nė vienos dienos be linijos). Savo straipsnyje autorė pasakoja, kad jis dirbdavo kiekvieną dieną, tik kartkartėmis prieldamas pailsėti ant sofos su knyga ar laikraščiu rankose. Tapyba buvo jo gyvenimo būtinybė: „Menas buvo Eliassui kaip muzika Bethovenui, visais laikais jo Didžioji Viešintėlė ir Numylėtoji Nuotaka, kurių jis paaukojo visą savo gyvenimą...“

Tačiau apie meną jis nekalbėdo daug, buvo iš tų žmonių, kurie mėgo vienatvę. H. Kairiūkštė-Jaciene rašo, kad tik kartą jis prasitarė: „Mene amžinos temos – žemdirbio darbai ir motina su vaiku, ir jas man malonu vaizduoti.“ Dažniausiai abu būdavo namie. Maloniausias dalykas buvo sėdėti jaukiame bute, apsčiai papuoštame šeimininko tapytais paveikslais bei kitais meno kūriniuose, ir užsiimti savo mėgstama tapyba ar rašymu. Sutartė jie gerai, nes H. Kairiūkštė-Jaciene laikėsi nuostatos, kad gamta moterij apdovanoto labiau lanksčiu charakteriu. Eliassas žūrėjo į gyvenimą kaip į stebuklingą



Gedertas Eliassas. „Namas raudonu stogu“. 1920 m.

dovaną, kuria gamta apdovanota žmogų. Be to, juos siejo pasaulėžiūra, supratimas, kad „gyvenimą reikia nugvenčti kaip galima šviesiai bei turiningiai, užpildant jį nepaliaujamais gėrio ir grožio siekimais ir pastangomis tuos troškimus realizuoti. Mūsų gyvenimo turinys ir tikslas bei svarbiausias šūkis buvo menas ir darbas. Numylėtas darbas, be kurio kūrybinis žmogus, ypač vyras, negali jaustis gyvenime laimingas.“

Kadangi abu visada pirmenybę teikė kūrybai ir darbui, netrukus jų gyvenimo ramybė pradėjo skilinėti. Menotyrininkė gyvendama Latvijoje visad jautė didžiulę nostalgiją Lietuvai, todėl galiausiai apsisprendė grįžti. Didelės įtakos sprendimui turėjo jos tévas – iš valstietijos kilę įvairiapusiskai išsilavinęs mokytojas ir karštasis patriotas, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, laikraštyje „Lietuvos mokyklą“ apibūdintas kaip „tautos atgimimo apaštolas, tautos darbininkas ir pedagogas, kilnus tautietis ir mokytojas, pavyzdys mūsų tautinio atgimimo pradžioje“. Visus aštuonių savo vaikus jis auklėjo patriotizmo dvasia ir, leisdamas į mokslius dukterį Haliną, jis moraliai įpareigojo ją panaujoti savo žinias Lietuvos gerovei kurti.

Netrukus Lietuvos švietimo ministerija komandiravo ją į Vokietiją, Tarybų Sąjungą rinkti istorinės ir iliustracinių medžiagų būsimai knygai apie lietuvių tautinių drabužių istoriją. Abiem pasinėrus į dar-

bus, 1940 metais jūdvejų keliai išsiskyrė. Jau 1943 metais Eliassas vedė trečiąją žmoną – Martą Kalniną. Halina persikėlė į Vilnių, kuriaiame pragyveno iki mirties. Abu toliau nenuišdami dirbo. 1940 m. su broliu Kristapu dailininkas išleido studiją „Naujujų laikų prancūzų dailę“, išugdė naujų latvių dailininkų kartą, įėjo į dailės istoriją kaip puišus kompozicijos meistras. Buvusi jo žmona Halina dėl „buržuazinių estetinių pažiūrų“ buvo nustumta į tarybinio laikotarpio kultūros periferiją ir atsidėjo liaudies meno tyrimams, taip pat vis labiau domėjosi spiritizmu, kuriam bandė suteikti mokslinį pagrindą. Jos atliktas taniškas darbas – daugiau nei 40 metų rašyta ir pildyta „Lietuvos tautinės danguvės istorija“ taip ir nesulaikė leidimo. Gyvenimo gale, praradę mylimus žmones, abu jaučiasi be galio vieniši.

Priešingai, nei atrodytu iš šio straipsnio, parodos organizatoriai visai nesiekė akcentuoti dailininko asmeninių ir kitų sąsajų su Lietuva. Eksponuojami darbai sukurti dar iki Eliasso ir H. Kairiūkštė-Jaciene susitikimo. Pasak pranešimo spaudai, eksponavimui buvo pasirinkti ankstyvojo kūrybos periodo darbai (juose ryški modernistinių srovų įtaka), nes labiausiai atitiko Ch. Frenkelio vilos parodinių salių dvasią. Tačiau į Lietuvą pirmą kartą taip gausiai atkeliauoti tapytojo darbai skatinė iš naujo atversti apdulkėjusius praeities puslapius.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

Sunku pasakyti, tai priklauso nuo pasiūlymų, nuo parodos idėjos. Kartais galima jungti, eksponuoti erdvėse tris skirtinges parodas. Norisi neužstrigtį, neįpulti į monotoniją, rasti balansą ir pristatyti visą dailės, dizaino, medijų reiškinį spektrą. O teminiai ar stilistiniai dailės skerspjūviai man yra įdomiausi. Smagu, kad su tokio tipo tarptautinėmis parodomis startavo NDG. Bet iki tol LDM matėme

ne vieną parodą (pvz., „Eksperimentas“). Atliekant dailės tematinius, stilistinius ar kitokius pjūvius pajudinama daug dar nematytos ir netyrinėtos medžiagos.

Sutinku. Man tik truputi kliūna tai, kad norint pristatyti labai daug, gaunamas fragmentiškas vaizdas. Kas iš to, kad yra po vieną ar du menininko kūrinius? Kartais norėtų gal mažesnio, bet labiau išplėtoto pjūvio. Pavyzdžiu, NDG rinkinio ekspozicijoje fizinės galimybės to neleidžia, bet dažniau

keičiamos parodose gal tai labiau įmanoma padaryti?

Daug kas priklauso nuo pačios ekspozicijos sumanymo ir jos struktūros. Sutinku, kad didesnėmis dalimis rodant atitinkamus laikotarpus galima labiau išplėtoti to laikotarpio ir menininko kūrybos spektrą.

Kai atsivėrė tokios parodinės salės, ar planuojami parodiniai ryšiai su užsienio institucijomis, menininkais?

VDA muziejus vienintelis turi to-

kį dailės rinkinį Baltijos šalyse. Latvijos dailės akademijoje veikia nedidelis metodinis kabinetas, estai po neprisklausomybės paskelbimo išvis nustojo kaupti dėstytojų ir mokinų kūrinius. Baltijos šalyse kol kas tik mes turime tokias ekspozicines erdves, ir tuo galime būti patrauklūs. Manau, kad tikslingo vėl atgaivinti ryšius su Torūnės universitetu, jis turė muziejų, į kurį nukeliavo didžioji dalis Stepono Batoro dailės skyriaus dėstytojų ir studentų darbų. Akademija yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su

daugelio Europos šalių meno akademijomis. Tad atsiveria plati erdvė ryšiams, bendriems projektams. Bet tuo nereikia apsiriboti. Didesnės viltis dedu į bendradarbiavimą su užsienio valstybių kultūros institutais Lietuvoje. Tarptautinės parodos labai padeda ugdyti parodinių gyvenimo jausmą, skatinė įvairovę.

Idėjų tikrai daug. Lauksime naujų parodų, ačiū už pokalbj ir sékmės.

PARENGĖ
MONIKA KRIKŠTOPAITYTĖ

Pasimatymas su prancūzų kinu

Trumpas vadovas po „Žiemos ekranus“

Po savaitės Vilniuje prasidės tradicinis prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranai“. Laukia susitikimai su žinomais kūrėjais, aktoriais ir su prancūzų kino viltimis. Šiomet „Žiemos ekranai“ pristatys ne tik solidžią naujų filmų programą, bet ir vieno didžiųjų XX a. kino kūrėjų Alaino Resnais retrospektyvą. Apie ją – kitą savaitę. Šiame numeryje pristatomė trumpą vadovą po pagrindinę „Žiemos ekranų“ programą.

Festivalis vyks Vilniuje: sausio 22–24 d. „Forum Cinemas Vingis“, sausio 22–28 d. kino teatre „Pasa ka“, sausio 25–31 d. „Skalvijos“ kino centre; Kaune: sausio 29–31 d. „Forum Cinemas Kaune“; Panevėžyje: vasario 3–7 d. kino teatre „Garsas“, Klaipėdoje: sausio 26–29 d. Dailės parodų rūmuose, vasario 5–7 d. kino centre „Cinamon“.

Prancūzų kino tradicijų gerbėjams
„Paryžiaus stogai“ („Les toits de Paris“, 2007)

Apie ką. Apie šiuolaikinio Paryžiaus palėpių gyventojus. Čia gyvenimas nėra toks jau ir malonus, ypač jei esi nejaunas ir neturtingas. Filmo herojai – gėlių pardavėja, užsiemėtis menininkas ir du senukai Marselis ir Amaras. Jie mėgsta leisti laiką kartu. Baseine Marselis sutinka širdies draugę Terezę. Ji išnyksta lyg vizija ir Marselis lieka vienas su savo neišspildžiusiomis svajonėmis.

Kodėl. Po Paryžiaus stogais jau skamba kitos dainos. Filmą apie gyvenimo po stogais trapumą bei grožį sukūrė Prancūzijoje gyvenantį Irako kurdas – scenaristas ir režisierius Hineras Saleemas. Jo požiūris į Vakarų pasauly išryškina netikėtus mūsus civilizacijos aspektus, bet kartu jis ir poetiškas, kupinas humoru. Išrišti tradicines melodramatiškas situacijas režisierius mokėsi iš Jacques'o Tati ir Otaro Joseliano. Žavesio filmui suteikia pagrindinius vaidmenis sukurę didis aktorių Michelis Piccoli, Maurice Benichou ir Mylene Demongeot.

„Duoki man ranką“ („Donne-moi la main“, 2008)

Apie ką. Apie aštuoniolikmečius brolius dyvinius Antuaną ir Kvientiną, kurie nusprendžia prieš tėvo valią vykti pėstute į Ispaniją, į savo motinos laidotuvės. Motinė jie pažinojo menkai. Kelionė tampa savotiška suaugusio gyvenimo iniciacija ir išryskina abiejų vaikinų skirtumus. Pasak režisieriaus, keliais yra geriausias būdas patikrinti personažo jausmus. Kartu režisierius norėjo atiduoti pagarbos duoklę 7-ojo dešimtmecio amerikiečių keliuo filmams.

Kodėl. Šis filmas – režisieriaus Pascilio-Alexo Vincent'o pilnametražis debutas, tačiau jis nėra naujokas kine. Animacinių trumpametražių filmų kūrėjas Vincent'as ir šį filmą pradėjo animacine ižanga, pa brėžiančią pagrindinę – dyvinių te-



„Hadevičé“

mą. Lietuvių kinas taip pat mėgsta dyvinius, pakanka prisiminti kad ir „Jausmus“ ar „Vyrų vasarą“.

Vila „Amalija“ („Villa Amalia“, 2008)

Apie ką. Nuostabus moters portretas. Vieną naktį pianistė Ana patomo, kaip jos vyras Tomas bučiuoja kitą moterį. Tai – paskutinis lašas, perpildęs taurę. Moteris nusprendžia palikti ne tik Tomą, bet ir visą savo ankstesnį gyvenimą. Ji neatsisako tik muzikos. Ana vyksta į salą, vilą „Amalija“. Čia ji atsivers šviesai, erdvei, tylai ir laisvei. Čia Ana sugrįž prie savo šaknų ir tikrojo likimo, čia ji pajus gyvenimo geismą.

Kodėl. Pagrindinį vaidmenį šiame Benoit Jacquot filme sukūrusi Isabelle Huppert pasiekia savo meistriškumo aukštumas.

„Ežys“ („Le Hérisson“, 2009)

Apie ką. Filmas apie netikėta susitikimą, sukurtas pagal netrukus ir lietuviškai pasirodysiančią Muriel Barbery knygą „Ežio elegancija“. Susitikimo dalyviai – protinė ir pababi vienuoliukmetė Paloma, diskrečiška ir vieniša namo prižiūrėtoja Renė, praminta Ežiu, ir naujas gyventojas japonas Kakuro Ozu. Paloma itarią, kad Renė nėra tokia pači, kaip atrodo. Mergaitė sekā namų prižiūrėtoja, ji pasitelkia net videokamerą. Jai pritaria, regis, ir japonas, kuriam atskrausčius vienas staiga ima keistis.

Kodėl. Režisierė Mona Achache išnaudoja subjektyvios kameros galimybes, išlikdama ištikima romano formai (romanas – tai personažų dienoraščiai) ir sugeba paversti pasakojimą sudėtingesniu ir subtilesniu, nei gali pasiroti iš pirmo žvilgsnio. Bet pirmuoju smuiku, be abejø, puikiai griežia aktorė Josiane Balasko.

Laukiantiems šedevrų

„Hadevičé“ („Hadewijch“, 2009)

Apie ką. Šokiruota egzaltuotos naujokės Hadevičės elgesio, vienuolyno vyresnijo išmeta ją už durų. Hadevičė atvirsta jauna paryžietė ir diplomato dukra Selina. Ji grįžta namo ir bando kitaip perteikti savo aistą Dievui. Filmas apie Selinos įtūžį, meilę, susitikimą su Jasiniu ir Nasiru, būseną tarp palaimos ir beprotybės, pavojingus kelius į tikėjimą.

bet šis apie tai nieko nenori žinoti. Ar šie žmonės susitiks?

Kodėl. Šis 87-erių metų, bet vis dar kino formomis nuolat eksperimentuojančio Alaino Resnais filmas – jaudinanti laisvės, fantazijos ir aukščiausios prabos profesionalumo pamoka. Kaip ir kaskart, Resnais įrodo, kad kinui pavaldu viskas, kad jis gali pertekti kickvieną mintį, jausmą, sielos virpesį. Režisierius dar kartą patvirtino, kad kurčiai jam yra didis malonumas. Stebėti Resnais pasiūlytą surrealistažodžių ir vaizdų, muzikos ir balsų, spalvų ir šviesos žaidimą – taip pat. Puikūs mėgstamų Resnais aktorių Sabine Azema ir André Dussollier vaidmenys. Pernai Kanų konkursinėje programe parodytas filmas buvo apdovanotas Ypatin-

tapė jo tarnaitė. Tarp avangardinio meno vertintojo ir tarnaitės ima megztis netikėtas ryšys. Vokietis yra kitoks – jis svetimšalis ir homoseksualus. Bet Serafina ji nori apsaugoti nuo gyvenimo dramą. Uhde surengta paroda prisiėjo prie Seraphine's Louis (1864–1942) tapybos pripažinimo.

Kodėl. Pernai Prancūzų kino akademijos apdovanojimų „Cezarių“ ceremonijoje triumfavęs Martino Provost filmas (7 „Cezariai“, tarp jų už geriausią filmą ir moters vaidmenį) – tai kūriny, kuriuo reikia mėgautis neskubant. Jis išvengia visų spastų, į kuriuos dažniausiai patenkla naivių „Dievo apdovanotų“ bepročių menininkų biografijos. Provost pasakojimas paprastas, režisierius nesistengia interpretuoti



„Serafina“

guoju prizu. Juo buvo įvertinta ir viena Resnais kūryba. Tačiau tai – ne mandagumo gestas. Kai filmas pasirodė ekranuose, jis sulaukė itin gerų recenzijų. Tokiomis, ko gero, negali pasigirti nė vienos paskutinių metų prancūzų filmas.

„Piktžolės“ („Les herbes folles“, 2009)

Apie ką. Pagal Christiano Gailly romaną „Ivykis“. Filmas apie „geismą geisti“, apie absurdžio pasaulio žavesį, apie žmones, kurie, kaip ant akmens ar asfalto dygstančios piktžolės, apdovanoti savybe išlikti savimi pačiomis nepalankiausiomis aplinkybėmis. Margarita negalėjo numanyti, kad išeinant iš parduotuvės jai pavogs piniginę. Žoržas nežinojo, kad parke pakels vagies nūmestą piniginę. Tačiau Margarita linkusi tikėti, kad atsitiktinumą nebūna. Ji nori susipažinti su Žoržu,

nei filme rodomų įvykių, nei Serafinos paveikslų. Tačiau „Serafina“ formuluoja svarbų ir nuolat aktualų klausimą: iš kur atsiranda talentas.

Norintiems pasijuokti

„Parko suoliukai“ („Bancs publics Versailles rive droite“, 2008)

Apie ką. Ką darytumėt, jei vieną rytą pro savo įstaigas langą pamatyčiai plakatą, ant kurio užrašyta „Vienišas vyras“? Kas tai – pokštas, širdies šauksmas ar pagalbos prašymas? Filmo herojė Liusi ir jos draugės nusprendžia išsiaiškinti. Veiksmų planą jos aptaria parke, kur renkasi įsimylėjelai, vienšliai ir apskritai paryžiečiai.

Kodėl. Režisierius Bruno Podalydès ištikimas burlesko tradicijai ir šiame filme balansuoja tarp situacijų ir papročių komedijos. Bet tai ir savočias sociologinius prancūzų kasdienybės, vienatvės, žmonių tarpusavio ryšių tyrimas. Poetiškame, kupiname humoro ir švelnumo filme vaidina daug prancūzų kino žvaigždžių – Catherine Deneuve, Josiane Balasko, Pierre Arditi, Mathieu Amalric, Julie Depardieu, Michelin Lonsdale'as, Emmanuelle Devos, Chiara Mastroianni ir t.t. Paprastas ir kartu išmintingas filmas gali patikti labai skirtingoms žiūrovų kategorijoms.



NUKELTA | 9 PSL.

Nostalgijos priepuolis

Krėsle prie televizoriaus

Tikiu tik kino magija, bet prie praėjusių savaitės apžvalgos nagus priklauso kažkokis nelabasis. Iš LNK programos iškrito „Praktinė magija“, o po filmo „Arčiau“ nuotrauka atsidūrė iškritusio iš programos filmo pavadinimais. Žiniasklaidos kladų kolekcionieriams – džiaugumas, man apmaudu. Naujoje LNK programoje ateinančių pirmadienį vėl „Praktinė magija“ (18 d. 22.40). Tikiuosi, kad dabar ją tikrai parodys ir nieko keisto nebeatsitiks.

Ateinant televizijos savaitę, deja, bus gana nyki. Pavyzdžiu, LTV pradeda rodyti dar vieną dailiojo čiuožimo čempionatą. Nesenai sumiščiau, kodėl taip nekenčiu šito opumo liaudžiai (nors pramoginių šokių ir pseudotaufiškų kapelų nemegstu dar labiau), ir supratau, kad man tai yra vienas sovietų epochos simbolų. Dailutis čiuožimas asocijuojasi su sovietiniu požiūriu į sportą, meną, grožį. Visi šie ingredientai tarsi ir egzistuoja dailiajame čiuožime, bet yra tik imitacija. Juk apsimetinėjimas tuo, kas nesi, – taip pat nečiengiamas homo sovieticus gyvenimo dalis. Tai, kas vadinta su priedeliu „tarybinis“, taip pat visada buvo nenafturalu ir arti kičo.

Žinoma, liks vicos ir porai svarbių filmų. Pirmiausia tai 1972 m. sukurta Franciso Fordo Coppolos „Krikštatevės“ (TV3, 16 d. 22 val.) – vienas geriausių ir pelningiausiai vių laikų amerikiečių filmų. Būtent šis filmas sumušė tris dešimtmecius išsilaiküsi „Vėjo nublokuotu“ finansinį rekordą. Bijau apie tai galvoti, bet dabar Coppola turbūt sunkiai gautų pinigų tokiam filmui, nors jis kainavo tik penkis milijonus dolelių, ar jį žiūrėtų šiuolaikiniai žiūrovai – jau kitas klausimas.

Žiūrovai keičiasi, jų poreikiai priklauso nuo daugybės veiksninių. Anuometinė „Krikštatevio“ sekme sudomino net sociologus, mat filmas sužavėjo visiškai skirtinges visuomenės sluoksnius. Kai jie pabandė išsiaiškinti, išvados buvo gana netekėtos: amerikiečiai filme atpažino save. Nors Korleonių šeima filme yra nusikaltėliai, jie gerbia religiją

ir šeimą, o tai – amerikiečių visuomenės pagrindas, susiformavęs sunkiausios pionierių laikais, kai reikėjo kovoti už kiekvieną žemės pėdą ir išlikimą. Tačiau būdamis puritonai pirmieji amerikiečiai jautė ir sajūnės priekaištus. Iš čia kilo poreikis rūpintis silpnais, skriaudžiamais, pagarba hierarchijai, etikai, o kartu virtuožiskam manipuliavimui korupcijos mechanizmuis. Pats Coppola yra sakęs, kad mafija išskyla filme kaip netikėta Amerikos metafora. Paradoksaliai tą metaforiškumą pabrėžia ir autentiškos detalės, pavyzdžiu, dainininkas, prašantis mafijos užtarimo, kad gautų vaidmenį kine, – tai Franko Sinatros biografijos faktas.

Coppola yra prisipažinęs, kad „Krikštatevės“ jam buvo tarsi istorija apie karalių ir tris jo sūnus: „Vyruiusias gavo iš tėvo aistrą ir agresyvumą, antrasis – švelnumą ir vaikiškus gestus, o trečasis – jo klastą ir ramybę.“ Bet iš pradžių jis buvo sumanęs kurti tikrovishka filmą apie italių gangsterius, kaip jie gyvena, kaip elgiasi šeimoje, apie jų ritualus. Filmo pagrindu tapo 1970 m. pasirodės Mario Puzo bestseleris, bet pasirengimas filmuoti užtruko. Dvi didžiausios kliūtys buvo FTB (nes nuo pat savo gyvavimo pradžios atsisakė pripažinti visoje šalyje veikiančią nusikalstamą organizaciją) ir mafija. Tačiau prodiuseriui pavyko susitarti su vienos svarbiausių Brulklio „šeimų“ krikštatevėjų, kad žo-

džiai „mafija“ ir „Cosa Nostra“ filme nenuuskambės. Bet, žinoma, žiūrovų atmintyje pirmiausia išliko pagrindinius vaidmenis filme sukūrė aktoriai Marlonas Brando, Jamesas Caanas, Alas Pacino. Dabar net sunku išsivaizduoti, kad „Paramount“ nenorėjo Brando ir dono Vito vaidmenye matė Laurence'ą Olivier, o i Maiklo vaidmenį pretendavo Warrenas Beatty, Jackas Nicholsonas, Dustinas Hoffmannas ir Robertas Redfordas.

LTV2 (19 d. 23.10) atskleis meniau pas mus žinomą JAV 8-ojo dešimtmecio kino istorijos puslapį. Jacko Hillo 1973 m. filmas „Mirtinė kavutė“ taip pat buvo labai populiarus. Šis pasakojimas apie juodaodę medicinos seselę, kuri stoją į žūtbutinę kovą su jos jaunesnei serži nuskriaudusiais narkotikų platinotojais, yra vienas garsiausių vadinosios blaxploitation filmų. Didis jų gerbėjas Quentinas Tarantino privertė prisiminti šią srovę pot, kai pakvietė didžiausią jos žvaigždę Pam Grier suvaidinti filme „Džekė Braun“.

Ji vaidino ir Kavutę, kuri apsimeta prostituite iš Jamaikos ir įsikverbia tarp narkotikų platinotojų. Kavutė be gailesčio ir nepaprastai sumanai žudo sesers skriaudikus. Dabar žūtint naivius, todėl juokingus blaxploitation filmus, kuriuose dažniausiai juodaodės moterys triško silpnus baltuosius virus, sunku patikėti, kad jie iki šiol lai-

„Praktinė magija“



ATKELTA IŠ 8 PSL.

„Pamalonink mane“ („Fais-moi plaisir“, 2009)

Apie ką. Žinoma, apie meilę. Ariana yra išsitikinusi, kad jos draugas Žanas-Žakas išsigalvojo kitą moterį, bet jo pasakojuimai gadina poros santykius. Moteris mano, kad geriausias būdas išlaisvinti draugą nuo jų žeidžiančių fantazijų būtų Žano-Žako meilės nuotykis su nepažiamajam. Tačiau naivus vaikinas net nečtaria, kad ši yra Prancūzijos prezidento dukra...

Kodėl. Pasak režisieriaus Emmauelio Mouret, filmo veiksmas apima 24 valandas, per kurias vyras turi tris galimybes su trimis skirtingomis moterimis patirti malonių išgyveni-

mų, bet kiekvieną kart jam tai išslysta iš rankų.

Visuomeniškai angažuotiems ir politiškai korektiškiems

„Prancūzė“ („Française“, 2008)

Apie ką. Apie savęs ir tapatybės paieškas. Apie išeiviją iš Maroko dukterį Sofiją, kurios laiminga vaikytė prabėgo Prancūzijos provincijoje. Bet jos tévas ilgisi gimtinės, ir šeima grįžta į ūkį Maroke. Čia nuostabi gamta, geras oras, nauji draugai, bet mergaitė svajoja slaukti aštuoniolikos, išlaikyti motyklos baigimo egzaminus ir grįžti į Prancūziją. Vis dėlto gyvenimas visada linkęs griauti net pačius didžiausius planus...

Kodėl. Autobiografiškas Souad El Bouhati filmas – puiki tolerantiškumo pamoka. Tai pasakojimas

ne apie gera ir blogą, o apie skirtingą gyvenimo būdą ir požiūrių į moters likimą. Realistinis, jautrus, universalios ištarmės filmas išvengė klišių bei stereotipų.

„Rojus vakaruose“ („Eden à l'ouest“, 2008)

Apie ką. Apie emigrantą Eliją, kuris primena šiuolaikinį Odisėją. Elijo kelionę prasideda Egėjo jūroje. Jis ieško geresnio gyvenimo ir vieso po saule Vakaruse. Elias sustinka šiuolaikines pabaisas bei patiria naujuju laikų mitus. Netikėtai sutikto mago pakviesčias į Paryžių, Elias išsirengia į dar vieną kelionę. Gal Paryžiuje iš tikrujų pildosi visos svajonės?

Kodėl. Režisierius Costa-Gavras – vienas ryškiausių 7-ojo dešimtmecio politinio kino kūrėjų. 1956 m.



„Krikštatevės“

Ridžmonto vidurinėje“ (TV3, 16 d. 1.30). Šiuo 1982 m. „amerikietišku pyragu“ prasidėjo Scano Penno ir Jennifer Jason Leigh karjera. Tie keli filmai atskleidžia, kaip keiciasi ir filmai, ir požiūris į kino istoriją: kadaise peikti už naivius siūžetus ir begalinį kičą, dabar tie filmai – išnykusios epochos liudijimas.

Senujų laikų nostalgija nusprendė pasinaudoti ir LTV: praėjusį sekmadienį ankstyvuoju Algimantui Puipui filmu „Nebūsiu gangsteris, brangioji“ prasidėjo Lietuvos kino studijos filmų ciklas. Jis žadama rodė kiekvieną sekmadienį. Poryt (17 d. 16.10) bus parodytas 1987-ųjų Puipui filmas „Amžinoji šviesa“. Man tai vienas mėgstamiausių ir lyriškiausių lietuviškų filmų. Puipa kartu su scenarijaus autoriumi Rimantu Šaveliu nukelia į pokario metus, kai žmonės vis dar laukė, kada ateis amerikonai, bet naujoji valdžia jau juos keitė neatpažistamai – naikino viltis ir ramaus gyvenimo ilgesį, teisę rinktis, būti savimi, mylėti. Pagrindiniai filmo herojai, juos suvaidino Virginija Kelmelytė, Daina Stabraitė, Vidas Petkevičius ir Kostas Smoriginas, išgyvena savo jausmų dramas grėsmingai besikeičiančiame pasaulyje. Jie silpni, juokingi, kartais net apgailėtini, bet net nekyla mintis juos pasmerkti. Matyt, todėl, kad atpažinti juose save vis dar lengva.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

emigravęs iš Graikijos, jis primena savo filmo herojų, bet filmas néra autobiografinis. Pernai Berlyno kino festivaly uždaręs „Rojus vakaruose“ – parabolė apie žmones, kurie bet kokiomis sąlygomis bando išsaugoti savo orumą. Įsimintinas italių aktoriaus Riccardo Scamarcio vaidmuo – vienas pernykščių siurprizų.

„Diena, kai Dievas išvyko“ („Le jour où Dieu est parti en voyage“, 2008)

Apie ką. Tikrais faktais grįstas pasakojimas apie Ruandos genocido pradžią. Veiksmas perkelia į 1994-ųjų balandį, kai vakariečiai paliko šalį. Prieš išvykdama belgų šeima paslėpė auklę Žakliną, tikėdamiesi, kad jai pavyks išvengti žudynių. Nors ir bijodama, moteris palieka

slėptuvę ir ieško savo vaikų. Bet ji randą tik lavonus. Persekojama kaip žvérės, moteris slepiasi miške...

Kodėl. Režisierius ir operatorius Philippe'o Van Leeuwo filmas padeda išsaugoti atmintį apie genocidą. Režisierius bando atsakyti į ji visada jaudinusį klausimą, kodėl liudininkai lieka pasyvūs. „Diena, kai Dievas išvyko“ 2009 m. apdovanota San Sebastiano kino festivaly prizu už geriausią pirmajį filmą bei kitų festivalių prizais. Van Leeuwas (g. 1954 m.) yra Sveno Nykwistu ir Conrado Hallo mokinys, jis nufilmavo ne vieną dokumentinį filmą ir visada pasisako už socialiai ir politiškai angažuotą kiną.

PARENGĖ
KORA ROČKIENĖ

Parodos	Vilniaus rotušė	KAUNAS	Klaipėdos fotografijos galerija	16 d. 18 val. – D. Privalovo „SENIAUSIŲ PROFESIJŲ ŽMONĖS“.
VILNIUS	<i>Didžioji g. 31</i> Audrius Puipos (1960–1997) kūrinių paroda	M. Žilinsko dailės galerija	<i>Tomo g. 7</i> iki 17 d. – LFS Klaipėdos skyriaus narių paroda „Metai '09: nuogas kūnas“	Rež. – B. Latėnas (Salė 99)
Nacionalinė dailės galerija	<i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Teatro, muzikos ir kino muziejus	Klaipėdos apskrities viešoji	17 d. 18 val. – A. Slapovskio „BAUSTI NEGALIMA PASIGAILĖTI“ (Pjesė Nr. 27). Rež. – D. Tamulevičiūtė (Salė 99)
Vilniaus paveikslų galerija	<i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Paroda „Vytauto Kasiulio rojaujas sodai“	<i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Lietuvos kinas. 1909–2009“	I. Simonaitytės biblioteka	22, 23 d. 18 val. – PREMJERA! A. Anros „BESTIJA ŽYDROM AKIM“ Rež. – G. Makarevičius, scenogr. – G. Makarevičius, kost. dail. – S. Straukaitė, komp. – M. Bialobžeskis. Vaidina A. Kazanavičius, A. Pukelytė, S. Ivanovas, A. Bialobžeskis
Taikomosios dailės muziejus	<i>Arsenalo g. 3 A</i> Paroda „Baltų menas“ Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radiniai“ Paroda „Liublino unija ir jos epocha Jano Mateikos kūryboje“ Lietuvos tūkstantmečio programos projektų paroda	Savicko paveikslų galerija	<i>H. Manto g. 25</i> nuo 15 d. – paroda „Goethe's spalvų teorija“	23 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)
Radvilių rūmai	<i>Vilniaus g. 22</i> Paroda „Karališkių Viktorijos laikų mada 1830–1900 m.“ (iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)	Vilniaus mokytojų namai	ŠIAULIAI	Rusų dramos teatras
Lietuvos nacionalinis muziejus	<i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių būties kultūra Kryždirbystė Paroda „Senasis Vilnius“ Zigfrido Jankausko sidabro kolekcijos paroda Paroda „Mažesnieji broliai Lietuvoje“ „Tūkstantmečio Odisėja. Vienas vardas – Lietuva“ Paroda „Gyvenimas virš vandens: 10 metų Luokes čzero archeologiniams tyrimams“	<i>Vilniaus g. 39</i> nuo 15 d. – fotopaveikslų paroda „Ruduo Trakuose“	Galerija „Laiptai“	15, 16 d. 19 val. – Y. Reza „ATSITIKTINIS ŽMOGUS“. Rež. – J. Vaitkus
Naujasis arsenatas	<i>Vilniaus g. 39</i> „Belaukiant stebuklo“	Lietuvos medicinos biblioteka	PANEVĖŽYS	15 d. 18 val. – N. Gogolio „LOŠĘJAI“. Rež. – M. Byčkovas
Kazio Varnelio namai-muziejus	<i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienį – šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 1644</i>	Jeruzalės galerija	Dailės galerija	16 d. 17 val. – G. Gorino „JUOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas
Senasis arsenatas	<i>Arsenalo g. 3</i> Lietuvos proistorė	Stasio Juškaus galerija	<i>Vilniaus g. 245</i> iki 17 d. – Šiaulių universiteto Menų fakulteto dailės magistrantūros baigiamųjų darbų gynimai ir paroda	17 d. 12 val. – J. Ščiuckio „COLIUKÉ“. Rež. – J. Ščiuckis
LDS galerija „Arka“	<i>Ausros Vartų g. 7</i> iki 20 d. – metinė apžvalginė LDS tapytojų sekcijos paroda „Vilniaus tapyba 2009“	Galerija „ARgenTum“	Galerija XX“	17 d. 18 val. – V. Kiimo „KABARETAS BUCHENVALDAS“. Rež. – D. Turčaninovas
LDS galerija „Kairė-dešinė“	<i>Latako g. 3</i> Paroda „Estampas '09“	VDA tekstilės galerija-dirbtuvė „Artifex“	<i>Laisvės a. 7</i> Rūtos Povilaitytės paroda „Kuo puikiausiai galima gyventi ir nieko nesuprantant“	21 d. 18 val. – E. Scribė'o „AUDRA VANDENS STIKLINĖJE“. Rež. – E. Murašovas
Galerija „Vartai“	<i>Vilniaus g. 39</i> „ARTscape“: Italija. Rā di Martino, Gianluca & Massimiliano De Serio, Ugnius Gelguda	„Tulips & Roses“	TELŠIAI	22 d. 18 val. – L. Tolstojaus „ANA KARENINA“. Rež. – E. Mitnickis
Galerija „Akademija“	<i>Pilies g. 44/2</i> nuo 18 d. – Andrius Surgailio ir Viktoro Binkio parodos	„Ottimo art gallery“	VDA Telšių parodų salė	23 d. 19 val. – Y. Reza „ATSITIKTINIS ŽMOGUS“. Rež. – J. Vaitkus
Vilniaus dailės akademija. Dizaino inovacijų centras „Titanikas“	<i>Maironio g. 3</i> Paroda „Nuo 1793 iki 2009“	Lukšio g. 32	Kęstučio g. 3	23 d. 18 val. – F. Sagan „VISKAS TAU, MANO MEILE!“ Rež. – E. Murašovas
Šiuolaikinio meno centras	<i>Šeimininkų g. 2</i> Paroda „Kuriant atmintį“ „Post Ars_20_Kontekstai“ Kristinos Inčiūrėtės paroda „Išlikimas“	Jono Čepo grafika	Nacionalinis operos ir baletų teatras	Vilniaus teatras „Lélė“
LDS galerija „Arka“	<i>Ausros Vartų g. 7</i> iki 20 d. – metinė apžvalginė LDS tapytojų sekcijos paroda „Vilniaus tapyba 2009“	Galerija „„Tnad Wilii“	<i>15 d. 19 val. – E. Umbrasaitės ir A. Žukausko „VIENOS KRŪTIES ISTORIJA“. Rež. – A. Žukauskas</i>	Didžioji salė
LDS galerija „Kairė-dešinė“	<i>Latako g. 3</i> Paroda „Estampas '09“	„Ottimo art gallery“	<i>16 d. 12 val. – A. Griciaus „DAKTARAS DOLITIS“ (pagal H. Loftingą). Rež. – R. Driežis</i>	<i>16 d. 19 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – A. Mikutis</i>
Galerija „Vartai“	<i>Vilniaus g. 39</i> „ARTscape“: Italija. Rā di Martino, Gianluca & Massimiliano De Serio, Ugnius Gelguda	Lukšio g. 32	<i>17 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENĖ“ (Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyrius). Dir. – A. Šulčys</i>	<i>17 d. 12 val. – „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal V. Šimkaus eiles). Insc. aut ir rež. – R. Kazlas</i>
Galerija „Akademija“	<i>Pilies g. 44/2</i> nuo 18 d. – Andrius Surgailio ir Viktoro Binkio parodos	Galerija „Dailininkų menė“	<i>17 d. 19 val. – „KISENINĖJE salėje – „POLIK-LINIKA“. Rež. – A. Jankevičius</i>	Mažoji salė
Vilniaus dailės akademija. Dizaino inovacijų centras „Titanikas“	<i>Maironio g. 3</i> Paroda „Nuo 1793 iki 2009“	Šeimininkų g. 23	<i>16 d. 12 val. – H. Løvenskioldo „SILFIDÉ“. Dir. – A. Šulčys</i>	<i>16 d. 14 val. – V. Palčinskaitės „BJAURUSIS ANČIUKAS“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. – R. Driežis</i>
Šv. Jono gatvės galerija	<i>Šv. Jono g. 11</i> Leo Ray (Izraelis) tapyba, piešiniai Konkursas-paroda, skirta „Žalgirio mūšio minėjimo medaliui“ kurkti	Galerija „Dailininkų menė“	<i>16 d. 13 val. – S. Verdi „TRAVIATA“. Dir. – R. Šervenikas</i>	<i>23 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKÉ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis</i>
Pamėnkalnio galerija	<i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Grupės „Balto kandys“ ir Kasparo Lielgalvio (Latvija) projektas „Miškan“	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras	Kauno 18.30 – P. Eötvös „MEILĖ IR KITI DEMONAI“. Dir. – M. Pitrenas	<i>23 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „BALOTOS PASAKOS“ (pagal H.K. Anderseno pasakas). Rež. – N. Indriūnaitė</i>
Vilniaus dailės akademija. Dizaino inovacijų centras „Titanikas“	<i>Naugarduko g. 10/2</i> Nuolatinė ekspozicija „Išsigelbėjęs Lietuvos žydų vaikas pasakoja apie Šoa“	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras	Nacionalinis dramos teatras	„Menų spaustuvė“
„Vitražo manufaktūra“	<i>Stiklių g. 6</i> Jungtinė Lietuvos vitražo dailininkų paroda „Vitražas 2009“	Galerija „Aukso pjūvis“	<i>15 d. 19 val. K. Kisieninėje salėje – „POLIK-LINIKA“. Rež. – A. Jankevičius</i>	<i>15 d. 19 val. K. Kisieninėje salėje – „AVINÉLIO KELIONĖ“. Rež. – S. Degutytė (VšĮ „Stalo teatras“)</i>
Lietvių kalbos institutas	<i>P. Vileišio g. 5</i> Jūratės Bagdonavičiūtės tapyba	Dailės parodų rūmai	<i>16 d. 12 val. – K. Čiukovskio „DAKTARAS AISKAUDA“. Rež. – E. Jaras</i>	<i>20 d. 19 val. K. Kisieninėje salėje – „VAKARAS SU KNYGA“ (spektaklis pagal M. Bulgakovo „Meistrą ir Margaritą“). Rež. – V. Barcikis</i>
Vilniaus kolegijos Dizaino ir technologijų fakulteto meno galerija	<i>Gerosios Vilties g. 19</i> Kazimiero Sigito Straižio skulptūros ir Vytauto Žilaičiaus akvarelių paroda „Žmogus ir paukštis“	Kauno 18.30 – A. Cooney „MEILĖ PAGAL GRAFIKĄ“. Rež. – A. Večerskis	VGTU teatras-studija „Palépē“	<i>15 d. 19 val. K. Kisieninėje salėje – „POLIK-LINIKA“. Rež. – A. Jankevičius</i>
Gobis/Lauko ekspo“	<i>Gedimino pr. 13</i> Vaikų keramikos darbų paroda „Akimirkos stebuklas II“	Kultūrų komunikacijų centras	<i>17 d. 12 val. – K. Čiukovskio „DAKTARAS AISKAUDA“. Rež. – E. Jaras</i>	<i>16 d. 12 val. – K. Kisieninėje salėje – „AVINÉLIO KELIONĖ“. Rež. – S. Degutytė (VšĮ „Stalo teatras“)</i>
Parodos		<i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> iki 19 d. – Martyno Knizikevičiaus fotografijų paroda „Keliuojant. Škotija 2009“	Kauno 18.30 – T. McNally „MEISTRIŠKUMO PAMOKA (MARIA CALLAS)“. Rež. – G. Padegimas	<i>20 d. 19 val. K. Kisieninėje salėje – „VAKARAS SU KNYGA“ (spektaklis pagal M. Bulgakovo „Meistrą ir Margaritą“). Rež. – V. Barcikis</i>
		<i>iki 17 d. – Irmos Leščinskaitės tapybos paroda „Nenutrikstanti vaizdinė gamyba“</i>	Valstybinis jaunimo teatras	Raganiukės teatras
		<i>nuo 22 d. – fotografijų paroda „Archivas“</i>	<i>23 d. 18.30 – J. Kelero, A. Jališiauskas (Salė 99)</i>	<i>16 d. 12 val. – „PABAISA IR GRAŽUOLĖ“</i>
				<i>16 d. 16 val. – „BULVINĖ PASAKA“</i>
				<i>17 d. 12 val. – „KAPITONĖ MONIKA MEDŪZA MOPS“</i>
				<i>17 d. 13 val. 24 d. 10 val. – „ANGELŲ PASAKA“</i>
				KAUNAS
				Kauno valstybinis dramos teatras
				<i>15, 24 d. 18 val. Iggjoje salėje – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas</i>
				<i>15, 23, 24 d. 19 val. Mažojoje scenoje –</i>

E.-E. Schmitto „SMULKŪS VEDYBINIAI NUSIKALTIMAI“. Rež. – R. Banionis	PONIA ROŽĖ“. Rež. – P. Gaidys	Šv. Kazimiero bažnyčia
16, 17 d. 18 val., 21 d. 19 val. <i>Tavernos salėje</i> – PREMJERA! T. Guerra „KETVIRTOJI KEDÉ“. Rež. – R. Atkočiūnas	21 d. 18 val. – „URVINIS ŽMOGUS“. Vaidina V. Martinaitis	17 d. 13 val. – vargonuoja B. Vaikus.
16 d. 19 val. <i>Penktajoje salėje</i> – N. Erdmanno „SAVIŽUDIS“. Rež. – A. Jankevičius	22 d. 18 val. – Molière'o „ŠYKŠTUOLIS“. Rež. – R. Teresas	Programoje J.S. Bacho, O. Messiaeno kūriniai
17 d. 15 val. <i>Ilgajoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė	23 d. 18 val. – „KOVA“ (pagal F. Kaftos kūrybą). Rež. – P. Ignatavičius	Vilniaus universiteto Teatro salė
17 d. 19 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS SKALPELI PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas	PANEVĖŽYS	16 d. 16 val. – rytišky šokių labdaros koncertas
19 d. 18 val. <i>Tavernos salėje</i> – I. Hagerup „STIKLINĖ ARBATO SU CITRINA“. Rež. – D. Juronytė	J. Miltinio dramos teatras	KAUNAS
20 d. 18 val. <i>Ilgajoje salėje</i> – J.-L. Lagarce'o „TOLIMA ŠALIS“. Rež. – G. Varnas	15 d. 18 val. – N. Saimono „KALIFORNIJOS VIEŠUTIS“. Rež. – A. Pociūnai	Kauno menininkų namai
21 d. 18 val. <i>Penktajoje salėje</i> – „LAIMINGI“ (pagal F. von Schillerio „Klast ir meilę“). Rež. – A. Areima	16 d. 18 val. – J. Poiret „BEPROTISKAS SAVAITGALIS“. Rež. – A. Keleris	18 d. 18 val. – V. Varčiko atminimo vakaras.
22 d. 18 val. <i>Ilgajoje salėje</i> – B.M. Kolteso „SUGRIŽIMAS į DYKUMĄ“. Rež. – A. Areima	17 d. 12 val. – V. Petkevičiaus „SIEKSNIS“. SPRINDŽIO VAIKAS“. Rež. – V. Jevsejevas	Dalyvausyti styginių kvartetas „Akademija“ (P. Kunca, D. Šešelgienė, R. Vitkauskas, G. Menkevičiūtė (violončelė). Programoje F.J. Haydno, A. Kubiliūno kūriniai
23, 24 d. 12 val. <i>Parketinėje salėje</i> – V.V. Landsbergio „ATEITIES MIESTAS“. Rež. – A. Jalianauskas	17 d. 18 val. – E. De Filipo „MANO ŠEIMA“. Rež. – R. Rimeikis	KLAIPĖDA
23 d. 18 val. <i>Tavernos salėje</i> – J. Smuulo „SVEČIUOSE PAS PULKININKO NAŠLĘ“. Rež. – D. Juronytė	22 d. 18 val. – Moliere'o „TARIAMASIS LIGONIS“. Rež. – R. Teresas	Klaipėdos koncertų salė
Kauno muzikinis teatras	23 d. 18 val. – Ž. Balasko „GIRTA NAKTIS“. Rež. – V. Kupšys	15 d. 18 val. – koncertas „Sausio spalvos“. Klaipėdos kamerinis orkestras, solistas S. Skjervoldas (baritonas). Programoje A. Coplando, G. Busho ir kt. kūriniai
15 d. 18 val. – I. Kálmáno „BAJADERÉ“. Dir. – J. Janulevičius	Miesto teatras	Vakarai
16 d. 18 val. – F. Loewe „MANO PUIKIOJI LEDI“. Dir. – J. Janulevičius	21 d. 18 val. – „KAINAS IR ABELIS“. Scenarius aut. ir rež. – L. Liausaitė	VILNIUS
17 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GRYBŲ KARAS IR TAIKA“. Dir. – V. Visockis	Koncertai	Rašytojų klubas
17 d. 18 val. – G. Bizet „KARMEN“. Muzikinis vad. ir dir. – G. Rinkevičius	Lietuvos nacionalinė filharmonija	15 d. 17 val. – R. Skučaitės kūrybos vakaras. Vakare dalyvausyti rašytoja R. Skučaitė, literatūrologė V. Daujotytė, aktorius G. Mikalauskas, fortepijoninis trio I. Kuizinaite (smuikas), M. Rutkauskas (violončelė), E. Aleksaitė (fortepijonas)
20 d. 17 val. – G. Gladkovo „BRĒMENO MUZIKANTAI“. Dir. – J. Vilnonis	20 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – kompozitorius J. Gruodžio gimimo 125–osioms metinėms. Lietuvos nacionalinės simfoninių orkestras. Solistė I. Armonaitė (smuikas). Dir. – R. Šervenikas.	18 d. 17.30 – rašytoja A. Drilingos kūrybos vakaras su romanu „Uogos kraujų spalvos“. Dalyvausyti rašytojai A. Drilinga, A. Bučys, aktoriai G. Urbonaitė, T. Vaisieta, pianistė O. Gražinytė, choro „Aidija“ grupė (vad. – R. Gražinis) ir kt.
21 d. 18 val. – K. Millöckerio „STUDENTAS ELGETA“. Dir. – V. Visockis	23 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Kauno miesto simfoninių orkestras. Solistė G. Gedvilaitė (fortepijonas, Vokietija). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje M. Ravelio, C. Debussy, L. Bernsteino kūriniai	20 d. 17.30 – poeto, dainų autorius ir atlakėjo D. Razausko ir multiinstrumentalisto S. Petreikio kūrybos vakaras
22 d. 18 val. – J. Kanderio, J. Steino, F. Ebbo „ZORBA“. Dir. – V. Visockis	24 d. 16 val. <i>Vilniuje, Taikomiosios dailės muziejuje</i> , – kompaktinės plokšteliės „Raktažodis“ pristatymas. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Solistai R. Beinaris (obojus), S. Auglys (marimba). Programa „J.S. Bachas ir Lietuvos muzika“	21 d. 17.30 – L. Katkaus poezijos knygos „Už septyniu gatvių“ pristatymas. Vakarą veda literatūrologas V. Gasiliūnas ir literatūros kritikas, poetas R. Kmita. Vakare dalyvausyti autorius, poetai D. Petrošius, M. Burokas, J. Keleras. Po renginio pasidėjimas „Suoka-byje“ su DJ Nopal ir „Žaliosios jaunystės muzika“
23 d. 18 val. – F. Leharo „PAGANINIS“. Dir. – J. Geniušas	VILNIUS	Vilniaus mokytojų namai
Kauno valstybinis lėlių teatras	Kongresų rūmai	15 d. 17 val. <i>Mažojoje salėje</i> – fotoparodos „Ruduo Trakuse“ atidarymas
15 d. 19 val. – Dainuojamosios poezijos palėpė. Judėjimo „No Theatre“ teatralizuotas koncertas – „No concert“	15 d. 19 val. – festivalio „Rusios meno meistrų kalėdiniai vakarai“ koncertas. Solistas I. Počekinas (smuikas). Dir. – G. Rinkevičius. Programoje J. Sibeliaus, N. Paganini kūriniai	15 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – Dainuojamosios poezijos svetainės koncertas. Dalyvausyti bardų žygio per Lietuvą dalyviai
16 d. 12 val. – „DAKTARAS KRIPŠTUKAS PRAGARE“. Rež. – J. Januškevičiūtė	22 d. 19 val. – simfoninis koncertas „Didžiųjų švenčių Post Scriptum“. P. Geniušas (fortepijonas). Dir. – J. Geniušas. Programoje W.A. Mozarto, S. Prokofjevo, P. Čaikovskio kūriniai	19 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – Vilniaus žemaičių vakaras. Pranešėja Vilniaus žemaičių draugijos pirmininkė D. Juodkaitė-Dirgiliénė
17 d. 12 val. – „TIGRIUKAS PETRIKAS“. Rež. – A. Stankevičius	22 d. 19 val. – koncertas vaikams „Afrikietiška pasaka“. P. Giunteris (mušamieji), ansamblis „Giunter Percussion“	20 d. 18 val. <i>Didžiojoje salėje</i> – vakaras „Žiemos susitikimas“. Koncertuotas ansamblis „Kolinda“
22 d. 19 val. – „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal V. Šimkaus eiles). Scen. aut., rež. – R. Kazlas (Vilniaus „Lėlės“ teatras)	Lietuvos muzikų rėmimo fondas	KAUNAS
23 d. 12 val. – „KAI KRENTÀ ŽVAIGŽDÉ“. Rež. – A. Žiurauskas	20 d. 18 val. <i>S. Vainiūno namuose</i> – Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos mokytoja ekspertė J.T. Karosaitė ir jos ugdytiniai	Maironio lietuvių literatūros muziejus
KLAIPĖDA	Lietuvos muzikos ir teatro akademija	15 d. 17 val. – D. Lipčiūtės-Augienės jubiliejinis vakaras. Dalyvausyti rašytojos giminės ir artimieji, išeivų literatūros skyriaus vedėja V. Paplauskienė, S. Lipčius (violončelė) ir S. Lipčius (gitara), aktorė L. Zorūbaitė
Klaipėdos muzikinis teatras	15 d. 18 val. <i>J. Karoso salėje</i> – atviras pokalbis su kompozitoriumi J. Woolrichu „Ką pasakė Johnas (Woolrichas)? O mes...?“	19 d. 17 val. – E. Perednytės naujausios knygos „Aš klausiausi nutilusios...“ sutiktuviės. Kartu su autore dalyvaus aktorė O. Dautartaitė, poetas R. Keturakis
16 d. 18.30 – PREMJERA! P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Choreogr. ir libretu aut. – M.S. Šimulynaitė	M.K. Čiurlionio namai	Kauno menininkų namai
17 d. 15 val. – V. Konstantinovo „KĄ SENELIS PADARYS, VISKAS BUS GERAI“. Muzikos vad. dir. ir chorm. – V. Konstantinovas	16 d. 16 val. – J. Woolricho kamerinės muzikos koncertas „Tai Yra Naktis, Neapšviestas Priemiestis ir Atsiuveikinimas“	15 d. 17 val. – R. Grigauskiene's parodos „Veidas. Tavo veidas“ atidarymas
Festivalis „Daugiau šviesos su operete“	Šv. Kotrynos bažnyčia	Kauno apskrities viešojoji biblioteka
22 d. 18.30 – J. Bocko „SMUIKININKAS ANT STOGO“. Dir. – D. Zlotnikas	19 d. 19 val. – „Gitaros magija“ P. Zeoli atliks programą „Rosinis Peru – Bachas Bolivijoje“	20 d. 17 val. – M. Bertašius knygos „Marvelės žirgų kapai“ pristatymas ir diskusija „Religija ir ritualas baltų kultūroje“. Dalyvausyti M. Bertašius, A. Patackas, S. Keturakis
23 d. 18.30 – I. Kálmáno „ČARDĀŠO KARALIENĖ“. Dir. – V. Lukočius		
ŠIAULIAI		
Šiaulių dramos teatras		
15 d. 18 val. – E. Rostand'o „SIRANO DE BERŽERAKAS“. Rež. – A. Pociūnas		
16 d. 18 val. – B. Sabatho „BERNIŪKŠČIŲ RUDUO“. Rež. – K. Smoržinas		
17 d. 12 val. – V. Ludwigo „BELA, BOSAS IR BULIS“. Rež. – A. Gluskinas		
17 d. 18 val. – M. Lado „LABAI PAPRASTA ISTORIJA“. Rež. – G. Padegimas		
Klaipėdos dramos teatra spektakliai		
20 d. 18 val. – E.-E. Schmitto „OSKARAS IR		

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Hansas Kristianas Andersenas ir lietuvių vaikų poezija : metodinė priemonė aukštuojant mokyklų studentams / Loreta Žvironaitė-Udriene ; Vilnius pedagoginis universitetas. Lituanistikos fakultetas. Lietuvos kalbos didaktikos katedra. – Vilnius : Vilnius pedagoginio universiteto leidykla, 2009 (Vilnius : VPU I-kla.). – 50, [1] p. – (Metodinės priemonės). – Santr. angl. – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-9955-20-473-2

Civilizuotos mintys apie karę : [novelės] / Rita Latvėnaitė-Kairienė ; [ilustracijų autorė Eglė Petrulytė]. – Klaipėda : Eglės leidykla, 2009 (Kaunas : Aušra). – 189, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-542-94-0

Dienaruočio fragmentai, 2001–2009 ir papildymai, 1940–2000 / Alfonsas Nyka-Niliūnas. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2009] (Kaunas : Aušra). – 539, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-23-312-1 (jr.)

Gyvybė ir netikėjimas = Life and unbelief : cileraščiai / Vytautas Kaziela ; translated by Kerry Shawn Keys. – Utēna : Kamonada, 2009 ([Utena] : Utēnos sp.). – 67, [5] p. – Gretut. tekstas liet. angl. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-8011-07-4

Jaunystė už grotų : [eileraščiai] / Stasys Daunys ; [panaudoti autorius ir Algirdas Masiliūno piešiniai]. – Kaišiadorys : Printėja, [2009] (Kaišiadorys : Printėja). – 94, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-9955-902-48-5

Kelias per prieitį : eileraščiai / Živilė Milukaitė. – Kaišiadorys : Printėja, [2009] (Kaišiadorys : Printėja). – 48 p. : portr. – Tiražas [120] egz. – ISBN 978-9955-902-49-2

Laiškai iš vaivorykščių kranto : [rašytojui ir gamtininkui Leonardui Grudzinskui atminti : atsiminimai, laiškai, publicistiką / sudarė ir parengė Regina Katinaitytė-Lumpickienė]. – Utēna : Kamonada, 2009 ([Utena] : Utēnos sp.). – 205, [3] p. : iliustr., portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-8011-04-3

Lenky dvariskis / Lukas Gurnickis ; [iš senosios lenkų kalbos vertė ir komentarus parašė Eglė Patiejūnienė]. – Vilnius : Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas, 2009 (Vilnius : Petro ofsetas). – XXXIV, 323, [1] p. – (Ištaisos). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-698-97-5

Meilės uostas – Nida : [romanas] / Ona Miliukaitė-Delonienė. – Klaipėda : Eglės leidykla, [2009] (Kaunas : Aušra). – 237, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-542-89-6

Naujausioji lietuvių poezija: skaitymo kryptys : mokomoji knyga lietuvių filologijos studentams / Dainius Vaitiekūnas ; Vilnius pedagoginis universitetas. Lituanistikos fakultetas. Lietuvos literatūros katedra. – Vilnius : Vilnius pedagoginio universiteto leidykla, 2009 (Vilnius : VPU I-kla.). – 58, [1] p. – (Metodinės priemonės). – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-9955-20-475-6

Paraičių nama : eileraščiai aukštaicių uteniskių tarme / Regina Katinaitytė-Lumpickienė. – Utēna : Kamonada, 2009 (Utēna : Utēnos sp.). – 74, [4] p. + 1 garso diskas (CD). – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-609-8011-06-7

Po žaliais beržais : [eileraščiai] / Jonas Tarasevičius. – Kaišiadorys : Printėja, 2009 (Kaišiadorys : Printėja). – 77, [1] p. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-9955-902-50-5

Sovijaus sakmė ir 1262 metų chronografas : (pagal Archyvinį, Varšuvos, Vilnius ir I.J. Zabelino nuorą) / Ilja Lemeškin ; [mokslinis redaktorius Sergejus Temčinas]. – Vilnius : Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas, 2009 (Vilnius : Sapnų sala). – 332, [1] p. : iliustr., faks. – (Seniosios literatūros studijos, ISSN 1392-4982). – Santr. angl. – Tekstas liet., senaja slavų k. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-008-8 (jr.)

Susipinsiu sau kasas : eileraščiai / Jūratė Alozevičiūtė-Bražickaja. – Kaišiadorys : Printėja, [2009] (Kaišiadorys : Printėja). – 114 p. – Tiražas [150] egz. – ISBN 978-9955-902-47-8

Sustok, akimirka... : [eileraščiai ir nutraukos] / Diana Jusčienė, Lidija Umbrasienė ; [sudarytoja Olga Viederienė]. – Kaišiadorys : Printėja, [2009] (Kaišiadorys : Printėja). – 68, [2] p. : iliustr. – Tiražas [70] egz. – ISBN 978-9955-902-51-5

Antanas Škėma ir lietuvių literatūros kontekstai : metodinė priemonė filologijos studentams / Loreta Mačiānskaitė ; Vilnius pedagoginis universitetas. Lituanistikos fakultetas. Lietuvos literatūros katedra.



„Nindzė žudikas“

Savaitės filmai

Aušros kariai **

Sveiki atvykė į 2017-uosius! Dešimt metų siautėjanti paslaptinga liga verčia žmones vampyrais. Žemėje ima dominuoti nauja rasė. Jie gaudo žmones ir juos augina kaip gyvulius maistui, nes naujos būtybės priklausomos nuo žmonių krauso. Tačiau pastarųjų lieka vis mažiau. Kai žmonių giminė baigia išnykti, tarp vampyrų atsiranda paskutinių žmonių gynėjų. Ši filmą, pasak autoriu, skirtą ir „Matricos“, ir „Jaunaties“ gerbėjams, sukūrė Michaelis ir Peteris Spieringai, o pagrindinius vaidmenis suvaldino Willemas Dafoe, Isabel Lucas, Ethanias Hawke'as, Samas Neillas, Claudia Carvan (JAV, Australija, 2008). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Daktaro Parnaso fantazariumas ***

Fantazuojas Terry Gilliamas („Brazilia“, „Broliai Grimai“) pasakoja apie Parnasa (Christopher Plummer) ir jo neįprastą reginį, kuriam vykstant žiūrovai gali persikelti į magišką vaizduotės pasauly – antrają veidrodžio pusę. Keliaujanti Parnaso trupė suteikia galimybę peržengti prožiokos realybės ribas. Tačiau Parnaso burtai turi savo kainą – prieš daugelį amžių jis pasiraše sutartį su velniu, ponu Niku (Tom Waits). Netrukus šis atvyks pasiūmiant savo grobio – mylimos Parnaso dukters Valentinos. Ši nežino savo lemties ir įsimylė Tonį (paskutinis, nebaigtas Heatho Ledgerio vaidmuo). Dar viena Parnaso sutartis su velniu gali išgelbėti merginą – ji liks su tuo, kuris pirmas užvaldys penkias žmogiškas sielas. Tonis, kurio vizitus anapus tikrovės suvaldino Johnny Deppas, Colinas Farrelas ir Jude'as Law, Valentina bei visa trupė išsirengia į neįtiketiną kelionę po Londoną. (JAV, D. Britanija, Kanada, Prancūzija, 2009). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Įsikūnijimas ***

...Paralyžiuotas karys Džeikas atvyksta į tolimą Pandoros planetą. Jis turi pakeisti nužudyta brolį dyni, kuris dalyvavo moksliniame eksperimente. Dabar jo avatars – iš toli valdomas biologinis kūnas – turi bendrauti su vietiniais Pandoros gyventojais – didžiulėmis į žmones panašiomis katėmis. Jie nori išsaugoti savo planetą nepaliestą, bet žemėciai čia aptiko vertingų iškasenų, todėl nusprendė, kad Pandora būtina kolonizuoti. Visai netikėtai Džekas atsiduria kovos sūkuryje ir yra priverstas rinktis, kieno jis pusėje, – galingos, tobulai ginkluotos Žemės civilizacijos ar gamtą garbinančių ir nuo jos neatsiejamų Pandoros gyventojų. Jau po kelių rodymo savaičių pelningiausiu visų laikų filmu tapę Jameso Camerono „Įsikūnijimas“ pirmiausia yra grandiozinis reginys – išpūdingas, įdomus, nutrinantis tradicinės animacijos ir realistinio pasakojimo ribas, ne-paprastai spalvingas ir didžiai kičinės. Ekologines idėjas propaguojančios naivus siužetas gal ir nebūtų toks svarbus, jei filmas nepretenduoja į šešdevro ar naujo žodžio kino mene statusą. Bet kai saldi pasaka, tegu ir sukurta pasitelkus pažangiausias kino technologijas, skelbiama naujojo kino pradžia, pradedi abejoti, ar tai apskritai yra kinas, ar tik dar vienas naujas plataus vartojimo produktas. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Samas Worthingtonas, Zoe Saldana, Sigourney Weaver (JAV, 2009). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys)

Nindzė žudikas **

Rytų kovos niekad neišeina iš mados, o paslaptingi kovotojai nindzės nuolat žadina paauglių vaizduotę. Naujasis Jameso McTeigue („V – kaip vendeta“) filmas, be abejio, pirmiausia skirtas būtent šiemis, patiemis dėkingiausiems žiūrovams. Filmo herojus yra vaikinas Reizo (Rain), kuris vaikystėje pateko į Tibeto kalnuose įsikūrusią slaptą nindzių mokyklą. Čia jis tapo tobulu žudiku, beveik prilygstančiu žiauriam mokytojui (Sho Kosugi). Tačiau laikui bėgant Reizo supranta, kad tarnauna blogiui. Jis atsiiskiria nuo savo klano ir apsigyvena Berlyne. Čia jis sutinka amerikietę bylų tyreją Mariją (Naomi Harris), ši mano, kad kelios kraupios žmogžudystės yra susijusios su nindzėmis. Iš pradžių ja niekas netiki, bet vėliau įvykiai priverčia tuo patikėti net didžiausius skeptikus. Tačiau ne siužetas filme yra svarbiausias. Svarbiausia yra puikūs fizinių Raino duomenys ir kvapą gniaužiančios nindzių kovos, kur choreografija tampa neatskiriamu nuo žūdymo. Filme tai rodoma atitinkamai gražiai ir kartais reikšmingai sulėttintai. Nors kovos žiaurokos, galiausiai nugali gėris ir teisybę. Ko daugiau norėti? (JAV, 2009). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorius – Linas Vildžiūnas

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Dailė – Monika Krikštapaitytė | Muzika – Kamilė Rupeikaitė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Rasa Vasinauskaitė

Stilius – Rita Markulienė | Dizainas – Jokūbas Jacobskis

Maketas – Vanda Čemerkaite | Finansininkė – Brigitė Misiusienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

15–21 d. – Tai sudėtinga (JAV) – 11, 13.40, 16.15, 19, 21.45
Nindzė žudikas (JAV) – 11.20, 14, 16.45, 19.15, 22 val.
15, 18–20 d. – Dėžė (JAV) – 16.15, 18.45, 21.20; 16, 17, 21 d. – 13.40, 16.15, 18.45, 21.20
20 d. – Zero 2 (rež. E. Velyvis) – 19, 21.30
17 d. – G. Bizet „Karmen“. Niujorko Metropolito operos išraiš kartojimas – 19.30
22–24 d. – prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranai – 2010“

15, 18, 19, 21 d. – Įsikūnijimas (3D, JAV) – 11, 15.30, 17.30, 20, 21.20; 16, 17, 20 d. – 11, 17.30, 21.20; 15, 18–20 d. – Juodasis žaibas (Rusija) – 16.30, 19, 21.45; 16, 17, 21 d. – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.45; 15–21 d. – Alvinas ir burundukai 2 (JAV) – 11.40, 14.15, 16.30, 18.45, 21 val.; 15, 18–20 d. – Daktaro Parnaso fantazariumas (D. Britanija, Kanada, Prancūzija) – 14.30, 18, 21 val.; 16, 17, 21 d. – 11.50, 14.30, 18, 21 val.; 15–21 d. – Šerlokas Holmsas (Australija, D. Britanija, JAV) – 12, 15, 18, 20.45; Kalėdų giesmė (3D, JAV) – 14.40; Aušros kariai (JAV, Australija) – 15.15, 18, 20.30; 15, 18–20 d. – Viskas normaliai (JAV) – 18.15; 16, 17, 21 d. – 13.15, 18.15; 15–21 d. – Viskas įskaičiuota (JAV) – 15.45, 20.45; 16, 17, 21 d. – Niko (Airija, Danija, Suomija, Vokietija) – 13 val.

Forum Cinemas Akropolis

15–21 d. – Tai sudėtinga (JAV) – 10.45, 13.15, 16.15, 18.45, 21.20; 15, 18–20 d. – Viskas normaliai (JAV) – 18.15; 16, 17, 21 d. – 13.15, 18.15; 15–21 d. – Viskas įskaičiuota (JAV) – 15.45, 20.45; 16, 17, 21 d. – Niko (Airija, Danija, Lenkija) – 21.30; 16 d. – 19.30; 17 d. – 17.20; 18 d. – 19 val.; 20 d. – 21 val.; 21 d. – 17.20; 16 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša (JAV) – 13 val.; 17 d. – 13 val.; 16 d. – Džeinė Eis (Prancūzija, Italija, Didžioji Britanija) – 15.10; 16 d. – Premjera! Montažas. Riedlenčių filmas (rež. S. Petrošius) – 23.15; 17 d. – 21.30; 18 d. – 17.40; 19 d. – 12.15, 15, 19.30; 20 d. – 18 val.; 21 d. – 19.45
17 d. – Pasaulis yra didelis ir išsigelbėjimas slypi už kampo (Bulgarija, Slovėnija, Vengrija, Vokietija) – 15.10; 18 d. – 21 val.; 19 d. – Sena daina (Prancūzija, Šveicarija, Anglijos) – 13.30; 19 d. – Upė (rež. J. Grudienė, R. Grudis) – 17.30; 20 d. – 19.30; 21 d. – 21 val.; 19 d. – Belaukiant Eriko (D. Britanija, Prancūzija, Italija, Belgija, Ispanija) – 20.40; 20 d. – Meninykai (rež. P. Savickas, L. Pociūnienė) – 17.30; 21 d. – 18 val.; 20 d. – Galva virš vandens (Norvegija) – 19.10

Ozo kino salė

15 d. – Aš aptarnauvau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val.; 16 d. – Publikos numylėtiniai – Lolita Tores – 16 val.; 18 d. – Ivano vaikystė (Rusija) – 18 val.; 19 d. – O. Joseliano kūrybos vakaras – 18 val.; 20 d. – F. Fellini kūrybos vakaras – 18 val.; 21 d. – Lankas (Pietų Korėja) – 18 val.; 22 d. – Išnarstytas Haris (JAV) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

15, 18–20 d. – Dėžė (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.; 16, 17, 21 d. – 11, 13.30, 16, 18.30, 21, 23.45; Nindzė žudikas (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 19.15, 21.45; 15, 18–20 d. – Tai sudėtinga (JAV) – 12.15, 15.30, 18.45, 21.30; 16, 17, 21 d. – 12.15, 17, 20.15; 15, 18–20 d. – Juodasis žaibas (Rusija) – 14.45, 19.20; 16, 17, 21 d. – 10.10, 14.45, 19.20; 15, 18–20 d. – Aušros kariai (JAV, Australija) – 17.10, 21.50; 16, 17, 21 d. – 12.35, 17.10, 21.50; 15–21 d. – 2012 (JAV, Kanada) – 20.30
„Skalvijos“ kino centras

Ciklas „Pagal romaną“

18 d. – Asmeninis Pipos Li gyvenimas (JAV) – 15 val. (Seansas senioromas); 15 d. – Kelios I. Oblomovo gyvenimo dienos (Rusija) – 20.40; 18 d. – Kvepalai. Vieno žudiko istorija (Prancūzija, Ispanija, Vokietija) – 18.40; 19 d. – Anglas ligonis (JAV) – 16 val.; 20 d. – Moters portretas (D. Britanija, JAV) – 16.30; 21 d. – Karalius Lyras (Rusija) – 16.40; 17 d. – Naktinis portrijė (Italija) – 20 val.; 16 d. – Bjaurusis ančukas ir aš! (Danija) – 13 val.; 16 d. – Karsteno ir Gités kino išdaigos (Danija) – 13 val.; 16 d. – Balkonas (rež. G. Beinoriūtė) – 15 val.

„ARTscape“ filmų programa (Italija)

15 d. – Sūrus oras – 17 val.; 16 d. – Vienu žmogum per daug – 16 val.; 17 d. – Maksimalus greitis – 16 val.
18 d. – Lenkų kino klubas. Aptarnaujantis personalas – 17.10; 21 d. – „Kino“ žurnalo vakaras – 19 val.

Pasaka

15 d. – Vienoje kilpoje (D. Britanija) – 17, 19, 21 val.; 16 d. – 17.10, 21.20; 17 d. – 15, 19.10, 21.10; 18 d. – 17.15, 19.15; 19 d. – 17, 21.15; 20 d. – 17.20; 21 d. – 19.10, 21.15; 22 d. – 17.20; 23 d. – 19.10, 21.15; 24 d. – 17.20; 25 d. – 19.10, 21.15; 26 d. – 17.20; 27 d. – 19.10, 21.15; 28 d. – 17.20; 29 d. – 19.10, 21.15; 30 d. – 17.20; 31 d. – 19.10, 21.15; 32 d. – 17.20; 33 d. – 19.10, 21.15; 34 d. – 17.20; 35 d. – 19.10, 21.15; 36 d. – 17.20; 37 d. – 19.10, 21.15; 38 d. – 17.20; 39 d. – 19.10, 21.15; 40 d. – 17.20; 41 d. – 19.10, 21.15; 42 d. – 17.20; 43 d. – 19.10, 21.15; 44 d. – 17.20; 45 d. – 19.10, 21.15; 46 d. – 17.20; 47 d. – 19.10, 21.15; 48 d. – 17.20; 49 d. – 19.10, 21.15; 50 d. – 17.20; 51 d. – 19.10, 21.15; 52 d. – 17.20; 53 d. – 19.10, 21.15; 54 d. – 17.20; 55 d. – 19.10, 21.15; 56 d. – 17.20; 57 d. – 19.10, 21.15; 58 d. – 17.20; 59 d. – 19.10, 21.15; 60 d. – 17.20; 61 d. – 19.10, 21.15; 62 d. – 17.20; 63 d. – 19.10, 21.15; 64 d. – 17.20; 65 d. – 19.10, 21.15; 66 d. – 17.20; 67 d. – 19.10, 21.15; 68 d. – 17.20; 69 d. – 19.10, 21.15; 70 d. – 17.20; 71 d. – 19.10, 21.15; 72 d. – 17.20; 73 d. – 19.10, 21.15; 74 d. – 17.20; 75 d. – 19.10, 21.15; 76 d. – 17.20; 77 d. – 19.10, 21.15; 78 d. – 17.20; 79 d. – 19.10, 21.15; 80 d. – 17.20; 81 d. – 19.10, 21.15; 82 d. – 17.20; 83 d. – 19.10, 21.15; 84 d. – 17.20; 85 d. – 19.10, 21.15; 86 d. – 17.20; 87 d. – 19.10, 21.15; 88 d. – 17.20; 89 d. – 19.10, 21.15; 90 d. – 17.20; 91 d. – 19.10, 21.15; 92 d. – 17.20; 93 d. – 19.10, 21.15; 94 d. – 17.20; 95 d. – 19.10, 21.15; 96 d. – 17.20; 97 d. – 19.10, 21.15; 98 d. – 17.20; 99 d. – 19.10, 21.15; 100 d. – 17.20; 101 d. – 19.10, 21.15; 102 d. – 17.20; 103 d. – 19.10, 21.15; 104 d. – 17.20; 105 d. – 19.10, 21.15; 106 d. – 17.20; 107 d. – 19.10, 21.15; 108 d. – 17.20; 109 d. – 19.10, 21.15; 110 d. – 17.20; 111 d. – 19.10, 21.15; 112 d. – 17.20; 113 d. – 19.10, 21.15; 114 d. – 17.20; 115 d. – 19.10, 21.15; 116 d. – 17.20; 117 d. – 19.10, 21.15; 118 d. – 17.20; 119 d. – 19.10, 21.15; 120 d. – 17.20; 121 d. – 19.10, 2